ЧАСОПИС ПРАВОСЛАВНЕ
ЕПАРХИЈЕ КРУШЕВАЧКЕ

Година V ⁘ Број 17-18 (149/150)
Март 2016. ⁘ Крушевац

Православна вера и живот

Оснивач града Крушевца кнез Лазар Хребељановић

С А Д Р Ж А Ј

Протојереј Радиша Јовановић
ДУША СЛОВЕНСКА

Блаженопочивши Патријарх српски Павле
ОНДА ЋЕ ОВАЈ НАРОД БИТИ СПАСЕН

Епископ Давид Перовић
КИНЕМАТОГРАФСКА ПОГЛАВЉА

БЕСЕДА ЊЕГОВОГ ПРЕОСВЕШТЕНСТВА ЕПИСКОПА КРУШЕВАЧКОГ Г. ДАВИДА НА ПРВОМ ФЕСТИВАЛУ ПРАВОСЛАВНОГ ФИЛМА

Љиљана Пантелић
ПРВИ МЕЂУНАРОДНИ ФЕСТИВАЛ ПРАВОСЛАВНОГ ФИЛМА „СНАЖНИ ДУХОМ“ У КРУШЕВЦУ

БЕСЕДА ЕПИСКОПА НИШКОГ ГОСПОДИНА ИРИНЕЈА НА БАГДАЛИ, НА ВИДОВДАН 1993. ГОДИНЕ

Љубица Петковић
ЦРКВА СВЕТОГ ЈОВАНА КРСТИТЕЉА НА БАГДАЛИ

БЕСЕДА ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ ПАТРИЈАРХА СРПСКОГ Г. ИРИНЕЈА ПРИЛИКОМ ОСВЕЋЕЊА ХРАМА СВЕТОГ ЈОВАНА КРСТИТЕЉА НА БАГДАЛИ

Протојереј-ставрофор Драги Вешковац
СВЕТИ ТЕОФАН ЗАТВОРНИК – ПУТ КА СПАСЕЊУ

Вероучитељ Иван Миладиновић
О КУЛТУРИ

Живомир Миленковић
ОБНОВА ХРАМА СВЕТОГ СТЕФАНА

Љиљана Пантелић
КЕФАЛОНИЈА У МОМ СРЦУ

Богослов Михаило Миленковић
ПОСЛЕДЊА РЕНЕСАНСА У ВИЗАНТИЈИ

Јелена Протић Петронијевић
МАЛА БЕСЕДА ЗА ДАН СВЕТОГ СТЕФАНА

Прота Драгић Илић
ПРОТА ДРАГОЉУБ КРАПЧЕВИЋ (1926–1983)

Славољуб Љуба Јовановић
ЗАДУШНИЦА МИЛИЦИ КОСТИЋ

АРХИПАСТИРСКА ДЕЛАТНОСТ ЕПИСКОПА КРУШЕВАЧКОГ Г. ДАВИДА

На предњој корици:
Оснивач града кнез Лазар Хребељановић,
скулптура, бронза, 1971, Небојша Митрић, фотографија Миљан Милетић

На задњој корици:
Са службе у цркви Светог Јована Крститеља на Багдали

ПРАВОСЛАВНА ВЕРА И ЖИВОТ

Са благословом Његовог Преосвештенства Епископа крушевачког Господина ДАВИДА

Издаје:
Епархија крушевачка

Главни и одговорни уредник:
Протојереј Радиша Јовановић

Помоћник уредника:
Љубица Петковић

Редакција:
Протојереј-ставрофор Драги Вешковац
Протојереј-ставрофор ЂорђеМилојковић
Протојереј Драгић Илић
Протојереј Саша Величковић
Јереј Марко Максовић
Срђан Радивојевић
Јелена Протић Петронијевић

Сарадници:
Протојереј-ставрофор Љубивоје Радовић
Протојереј Драгиша Јовановић
Протонамесник Срђан Миленковић
Протојереј Александар Ерић
Протојереј Вукман Петровић
Протојереј Владимир Трошић
Јереј Милан Бањац
Љиљана Пантелић
Владан Марковић
Протођакон Драган Мијајловић
Ђакон Душан Југовић

Фотографије:
Протођакон Андрија Јелић
Стефан Перовић
Протојереј Иван Цветковић

E-mail:
pravoslavnaveraizivot@gmail.com

Адреса:
Епархија крушевачка, 37000 Крушевац
ул. Доситејева бр. 2, моб. тел. 063 807 31 24

Фотографије и рукописи се не враћају.
Потписани радови изражавају ставове аутора.

Дизајн, припрема и штампа:
ИНТЕРКЛИМА-ГРАФИКА – Врњци

Тираж:
1.000 примерака

ISSN 1452-1873

ДУША СЛОВЕНСКА

(размишљање о колатералној штети)

Collateralis (лат.) – који стоји по страни, побочни, споредни.

Колатерална штета – вероватно: штета нанета приликом извршења неког важног посла (циља, задатка) – која се притом сматра оправданом и занемарујућом, споредном. Као кад приликом одласка до горског извора успут погазите траву, или убирајући трешње откинете понеки лист, можда и гранчицу.

Невино и убедљиво, могло би се рећи на први поглед.

Али, могу ли се људски животи, то јест њихова вредност, мерити са погаженом травом? Или сувом граном? Зеленим листом?

И то у цивилизацији која се темељи на вековним настојањима мислилаца – научника, писаца, филозофа – да се нагласи вредност човека и његовог достојанства?

Намеће се питање у име које (и какве) правде и демократије се преко невиних живота кроје мапе „овоземног раја“?

Чиме васпитаван ум и каквим осећањима прожета душа може да, авионским или било каквим бомбама уништене школе, болнице, мостове са децом крај њих, аутобусе са путницима – назове колатералном штетом?

А душа словенска, широка попут далеких равница и степа, пита се, и одговоре тражи и даје. Разговарају два брата, атеиста и верник, Иван и Аљоша:

– Реци ми отворено, позивам те, одговори: замисли да ти сам подижеш зграду судбине човечанства, у сврху да на крају усрећиш људе, да им, најзад, пружиш мир и спокојство, али да је за то неопходно и неминовно да претходно намучиш до смрти само једно мајушно створење, на пример оно дететце које се тукло песничицом у груди, и да на неосвећеним његовим сузицама утемељиш ту зграду, да ли би пристао да будеш архитекта под тим условима, кажи и не лажи.

– Не, не бих пристао – тихо је казао Аљоша.

– Можеш ли сматрати прихватљивом идеју да би људи за које ти подижеш зграду пристали да приме своју срећу, засновану на неосвећеној крви намученог малишана, и да, пошто је приме, остану заувек срећни?

– Не, не могу је сматрати прихватљивом…[1)]

[1)] Ф. М. Достојевски: Браћа Карамазови

Таква душа, неспутана овоземном сурогатном насладом раја, бринући о другима, бринући о многоме и за многе, такорећи бринући за све, тражи себи сродну, ма на ком простору планете била, и спремна је да са њом добро дели, али и да са њом и за њу страда.

На истеку прошлог миленијума, у име болно комично представљене правде и у име сумњиве демократије, наш народ је претрпео до тада невиђену агресију НАТО алијансе. Бачене су огромне количине нуклеарног отпада кроз муницију и бомбе, расејане касетне бомбе по градовима и пољима, рушени су мостови, школе, болнице, погађани возови и аутобуси са путницима. Привреда разорена…

Стотине и стотине мајки и очева обукло се у црно, стотине и стотине деце остало је без једног или оба родитеља, страдали су и стари и деца. Стотине хиљада људи расељено је са својих завичајних огњишта.

Од последица бомбардовања све више људи пада, попут снопља на ветру.

За некога су они колатерална штета. За некога су деца, очеви и мајке, браћа и сестре. Зависи ко какву душу носи.

свештеник Радиша Јовановић

Коме закон лежи у топузу,
трагови му смрде нечовјештвом.

Горски вијенац, П. П. Његош

Блаженопочивши
Патријарх српски Павле

ОНДА ЋЕ ОВАЈ НАРОД БИТИ СПАСЕН

Црква проповеда слободу – и једну и другу, ову на Земљи и ону духовну која је за нас много важнија. Често за то наводим илустрацију о Светом апостолу Павлу, кога су – због исповедања вере у Христа као Спаситеља – ухапсили његови сународници а осудила римска власт. Одвели су га у Рим, пред цара Нерона, пошто је, иако Јеврејин, апостол Павле био римски грађанин. И шта се дешава: апостол Павле је роб код цара Нерона, а Нерон је роб земаљских страсти. Тада је моћни цар Нерон наредио да апостолу Павлу одсеку главу. Међутим, Нерон није могао да уништи апостола Павла и Небеско царство коме је Павле припадао. Оно траје и трајаће довека, а од Нероновог царства није остало ни трага. Тако је и са односом Цркве према политици: наше је да кажемо шта мислимо и о овоземаљским стварима, бринући се превасходно за духовну слободу. А како ће се ко определити, то зависи од њега. Право избора дато нам је од Бога, па свако може да се определи за земаљско или Небеско царство.

***

За нас као верујуће људе, за Српску православну Цркву, нема другог ни већег интереса него да останемо људи. То је и данас и свагда наш највећи национални интерес. Нема тог интереса – националног, државног, црквеног или појединачног – због којег би могли да се понашамо као нељуди.

Једино што може да нас одржи то је да увек будемо људи, јер ће Бог увек бити са нама кад ми будемо с Њим. А онда нема опасности. Осталом, не једанпут поновио сам јеванђелско учење да ако би се морало и нестати са овога света, али као људи Божији – и то је боље него да останемо на овом свету, али као нељуди.

То треба да је заједнички интерес свију нас и у ово и у свако друго доба. Свакако, тако неће увек мислити сви, али добро ће бити ако тако буду мислили и чинили људи који дају тон српском народу. Онда ће овај народ бити спасен.[1)]

[1)] Патријарх српски Павле: Молитве и молбе, БИГЗ 1996.

Епископ крушевачки др Давид Перовић

ОДНОШЕЊА СЕДМЕ УМЕТНОСТИ ПРЕМА ХРИШЋАНСКОМ ЕТОСУ

КИНЕМАТОГРАФСКА ПОГЛАВЉА

Кинеманија

Стотину пута проклевена
стотину пута благословена
мање од кивота
више од живота
мање од етоса
више од кефалоса
стотину пута озлоглашена
стотину пута оглашена
мање од ока херувима
више од срца исполина
често промашена
никада надмашена
за мучење
за намучене.
Ако њу не знаш, намучиће те она,
ако је знаш, просветиће те зона,
ако њу прецениш, осиромашиће те мона,
ако њу потцениш, надмашиће ти трона,
кинематограф справица – dona laterna magica.

Апстракт: *Захваљујући камери, филмски гледалац има осећање личне испарцелисане свудаприсутности. Многи су теоретичари који су писали о чудесној моћи филмске камере која ствара тоталну илузију живота у покрету и која понире у душу ствари. Штавише, ту филмску стварност, неки од њих су назвали нечим вишим од живота. Филмска камера, по речима сликара Пеђе Милосављевића, води гледаоца од пакла, кроз унутрашњост Земље до дна мора, и од дна мора до небеса. Марсел Лербије опет, приписивао је тој машинерији поседовање интелигенције. Жан Епстен видео је у камери дело ђавола, док јој је Ричото Канудо приписао божанску моћ стварања. Робер Бресон каже, да иако камера не мисли, јер је она обично прозорче, сама ипак хвата реално у лету; она у једном трену даје оно што сликар, вајар и писац не могу да забележе; она региструје оно што наш дух не би могао да перципира. Али гледалац за све време има само један идеолошки захтев, и само једну могућност: да се ниједе не занесе, укваси и упрља. Па ипак, све то није довољно ни камери ни гледаоцу. Јер, живот посматран са обале гледалишта, није живот сам, као уосталом ни наука, ни философија ни теологија.*

БЕСЕДА ЊЕГОВОГ ПРЕОСВЕШТЕНСТВА ЕПИСКОПА КРУШЕВАЧКОГ Г. ДАВИДА НА ПРВОМ ФЕСТИВАЛУ ПРАВОСЛАВНОГ ФИЛМА, У КРУШЕВЦУ

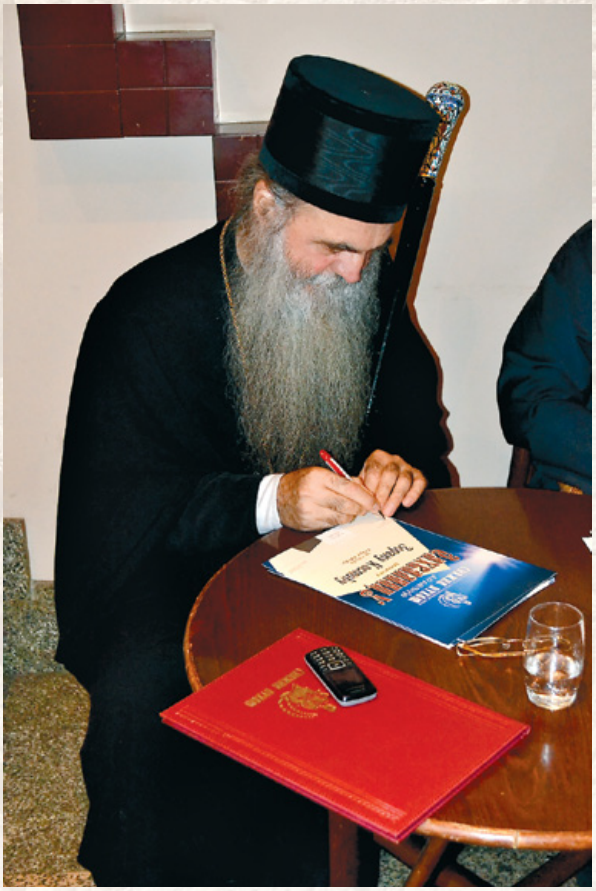

У почетку светлописа или кинематографа и филма такође беше светлост. И беше Слово, Реч, Логос. Беше прослављање Иконе Логоса. Итекако је утеха то што у веку трајања једне историје филма у Срба историчар и теоретичар филма Божидар Зечевић набраја седам филмова, седам доказа о присуству Бога у српској кинематографији. То су филмови: *„Српско богојављење у Београду“, „Изгубљен“, „Са вером у Бога“* Михајла Мике Поповића из 1932. године. Затим *„Кише земље моје“* Миленка Штрпца из 1905, *„Љубав“* Рајка (Влатка) Гилића из 1973, *„Доручак са ђаволом“* Мике Антића из 1971, *„Време чуда“* Пекића – Паскаљевића из 1980. и *„Ласта“* Милана Белегишанина из 2007, који документарни филм најискреније препоручујемо свим гледаоцима и поштоваоцима документаризма.

Ми бисмо тој кинематичкој суми додали *„Трептаче свемира“* Божидара Калезића, *„Молитву у Цис-молу“* и *„Жртву“* Јована Мацуре из 2003. године, а затим *„Живот по Јеванђељу“* – живот блаженоупокојеног Патријарха Павла, ауторке Слађане Зарић и монаха Давида, из 2007. године. И како наши свештеници, када у домовима помињу чланове породице у коју су дошли да освештају водицу или да крсте или да посеку колач, кажу на крају по изговореном имену последњег члана породице: „и даће Бог“, тако и ми рецимо: „и даће Бог“ нових наслова и наших нових филмова или светлописа.

BBC - јево ремек дело „Natural World City“ стигло нам је као пост-пост-пост-модернистичко телевизијско тумачење *„Шестоднева“* Светога Василија Великога, Григорија Нисијскога и Јована Златоустога. Свети Василије Велики потоњим речима објашњава тајну оптичког сочива и рада камере. Дакле, нас је било у двадесетом веку, сада смо у двадесет првом, а Свети Василије је из четвртог века, и он говори о чудотворној справи званој *латерна магика*, односно, о сочиву и самом раду камере. Међутим, његов циљ је притом само да нас упозори на опасност од најисправнијег воајерства.

Када се молимо за наше упокојене ми молимо Господа да их настани у месту светлом, па у месту цветном, у месту одмора, односно чистоте, одакле је одбегла свака туга, свака жалост и уздисање. Зато у животу и његовим током „Не полагати очи на призоре тела која шаљу бодило насладе. Чуло вида, грабећи хитро ум, ушуњавши се магновено у трептају ока, хита на место греха. Онда баца страсни поглед, прима утисак слике лепоте, у трену га расељавање духова утискује у мозак, душа се наслађује ликом, ослобађа свој порив и жељу у одају срца и без сведока чини сагрешење.“

Ово драгоцено, вишеструко драгоцено место налази се у књизи „Књига духовних савета“ светога Никодима Светогорца, и на његовом темељу би се светлошћу могао исписати један важан документарни филм.

Демонским и антифилмичним у филму можемо сматрати исто оно што и самим злом у демона. По речима зналца тајанствених

ствари Дионисија Ареопагита, то су неразумни гнев, нерасудна похота и необуздана машта. О томе видети у његовом спису „О Божанственим именима“: „Демон је белосветски свеподражавалац, и древни живописац који није успео да пре Оваплоћења Логоса остане чврст у вери у Господа, него је дозволио облицима и машти, које је он и заволео, да га сурвају у бездан. И то док се сам у својој машти пео на наднебеса да тамо постави свој престо и Вишњем се уподоби“. О томе да је ђаво веома сродан уобразиљи, због чега њу и користи као оруђе заблуде, код учитеља духовног живота, светог Никодима Агиорита, налазимо корисне речи на ову тему.

Зашто смо ово довде изговорили? Да бисмо са пуном свешћу, са вером, са надом и наравно – најразличитијим искуствима исповедили да ће само чистота спасти свет, и да ће наш православни филм, наше писање светлошћу остати таквим до краја, ако оно буде било чисто у темама и садржајима својим.

Љиљана Пантелић

ПРВИ МЕЂУНАРОДНИ ФЕСТИВАЛ ПРАВОСЛАВНОГ ФИЛМА „СНАЖНИ ДУХОМ“ У КРУШЕВЦУ

Фестивал филма у Крушевцу траје, иако је званично завршен 1. септембра. „Снажне духом“ благословио је Патријарх српски Господин Иринеј, а подршку су пружили министар одбране Србије г. Братислав Гашић и Амбасаде Русије и Белорусије. Домаћин је Град Крушевац заједно са Епархијом крушевачком, а медијски покровитељ Радио Телевизија Крушевац, основана на Видовдан 1991. године.

Напредак, духовни и материјални, могућ је само ако смо у подвигу. Ако дајемо себе несебично. Не од сувишка, већ од малог дати и ништа не очекивати. Тихо, као молитва…

Онда крену филмске слике, пројекције и дружења која имају смисла. Смисао у свему даје нам Распета Љубав, Васкрсли Господ Исус Христос! Ова Љубав и јесте била тема свих филмова, отуда и називи којима се и душа и сва наша чула поново радују….

Под теретом насртаја на све праве вредности у свим формама и форматима, на свим фреквенцијама и медијима, дружење са филмом и филмским ствараоцима из 9 земаља је право духовно освежење. Духовна екологија, како то лепо наш владика Давид каже.

Филмови као молитва: ИН ВИВО, ПЕСМА КАО ФИЛМ, аутора Владике Давида, уз музику композитора Мирољуба Аранђеловића Расинског и фотографију и монтажу колеге са РТС-а Братислава Костића. Најлепше неизговорене молитве које попут Слова Љубави, Деспота Стефана Лазаревића, позивају на Живи Живот. Речи као Љубвеобилно, Медоносно, Звонимирно… боје наша животна платна ружичасто- сребрним, златним и плавим нијансама. Ту је и изговорена и наслућена ЖЕЉА – ИСПУЊЕЊЕ – да се роди Филм о Његовој Светости Патријарху Српском Господину Павлу, Блаженопочившем.

И филмови: „Три речи о праштању“ који стиже из Минска, из Обитељи Свете Кнегиње Јелисавете Фјодоровне. Један примерак на руке нам даје сестра Анастасија која сарађује са овим прекрасним молитвеним кутком, острвом Љубави на земљи.

Или „ Архимандрит“, прелепо пољско остварење, прави докуметарац. Имаш осећај да си тамо, да архимандрит, који кува и лечи биљем, све то ради заједно са тобом, па тек оде на крађу личну молитву, па у величанствену Литију кроз град. Архимандрит који не може да прими нове искушенике, јер, „сви желе интернет, мобилне телефоне и савремене дигиталне технологије“. Архимандрит чврсто држи Православље и каже: – Код маме могу, алу у манастиру – не могу наћи удобност!

Па красно „Цвеће Елеонске Горе“, које стиже из Естоније, а ауторка Хелена Пиков инспирисана је животом монахиње, или „Светлећи, сагоревам сам“, или „Друго крштење“ аутора из Казахстана Владимира Вишњакова, који објашњава како није лако бити

православац , један од 200 хиљада Православних хришћана у становништву од 35 милиона муслимана у Казахстану. Тамо је сада мање православних цркава него у време Совјетског Савеза, каже на бини Крушевачког позоришта приликом доделе диплома Руске филмске Асоцијације. Уручио их је Сергеј Зајцев – пољском режисеру Калини за филм *Архимандрит* и Владимиру Вишњакову за *Друго крштење*.

„Два Андреја“ прелепа и веома једноставна и инспиративна животна прича о два свештеника – духовника са именом Андреј, документарно остварење из Белорусије. Питко и распевано. Православље у мом, у сваком срцу.

Или, српски филм „Исцељење“ аутора Ивана Јовића који подстиче на размишљање о смислу покајања. Чак и кад је оно човеку немогуће, јер Богу је могуће СВЕ! Стога и монаси и сваки верујући човек, али монаси сваким својим трептајем, показују да живе ПОКАЈАЊЕМ, и у ратним страдањима, губицима… Осмишљавају своје и животе ближњих, комшија, па и непријатеља…. Тешка и добра филмска прича о којој се још у граду, из више углова, прича.

Режисер је имао помоћ супруге Моње, која је радила сценарио за филм, а као потомак Јасеновачких жртава, не одустаје од теме рата и ратних страдања, али им даје нека нова назначења, која добијају смисао кроз ПОКАЈАЊЕ које може бити и ИСЦЕЉЕЊЕ!?

– Важно је да издржимо првих пет година, најпре ми радимо за Фестивал, после Фестивал ради за нас! – каже аутор првонаграђеног играног филма „Исцељење“ Иван Јовић.

„Старац Пајсије и ја који стојим окренут наглавачке“… Апсолутни победник Фестивала, носилац ГРАН ПРИ награде! Мишљење публике и жирија се поклопило! То је добро, каже директор Фестивала Филип Кудрјашов. Као што је добро бити у Крушевцу, где је Фестивалу „Снажни духом“ право место.

Храброст и одважност, радост и слобода, монаси и монахиње са својим духовним чедима, у свом животном окружењу, у кухињи, међу иконама, са болесницима, са грешницима, покајницима, уметницима, са сиротињом. Духовници који певају, пишу песме, разумеју различитост, буде сами себе и друге, храбре и храбре, уводе нас у своје животе, у породице, упознају са ближњима….

– Ја сам за филм о Старцу Пајсију могао добити све награде овог света, каже режисер победничког филма Александар Стољаров – зато што је то филм о Старцу Пајсију! Светитељ је ове године званично канонизован, али, због буџета, нисмо могли да снимамо у Грчкој. И, то смо објаснили на крају филма, да смо ми позвали Старца Пајсија да дође код нас, кад ми не можемо да дођемо код њега!

Филм је руско-украјинске продукције, каже Стољаров, који са великим смирењем и скромношћу говори о филму за РТК. У жирију за документарни филм Фестивала биле су две новинарке, из Пољске и Србије, Ана Радзјукевич и Љиљана Пантелић, ауторка ТВ емисије „Светосавска башта“ и сликар из Немачке Екахарт Бушон.

Када председник жирија за документарни филм, пољска новинарка Ана сазна од екипе „Светосавске баште“ да је игуман манастира Светог Луке архимандрит Алексеј лично познавао Старца Пајсија Светогорца, да о томе пише у књизи *Сусрети са Старцима*, као и да има његову монашку плетену капу, коју је добио на дар, одлучује да крене у посету светињи.

Преводилац Нина убрзала је врло интересантну комуникацију са немачким сликаром. Господин Бушон је на Округлом столу у Цркви Лазарици, заједно са Епископом Давидом, говорио о паду заинтересованости немачке публике за уметност и културу.

Изузетне утиске посета је оставила на све чланове Организационог тима, нарочито на госте из више земаља, а веома је инспиративан био и за руског режисера Сергеја Зајцева, који је направио више фотографија и видеоснимака манастира Светог Луке.

Сергеј Зајцев био је члан жирија за играни филм, уз драматурга из Републике Српске Зорана Костића и секретара Епархије крушевачке протојереја ставрофора Драгог Вешковца.

О 20 филмских остварења у такмичарском и ревијалном делу Програма четвородневног Фестивала још се говори, утисци се сређују.

Био је интензиван, испуњен програмима, међу којима је био и рафтинг на Морави код Јасике у организацији Туристичке организације Града Крушевца. Припреме за Фестивал трајале су годину дана, а за други су одмах почеле.

Прича се о православном филму и предлажу нове идеје, могуће филмске теме и локације. Циљ је, свакако, промоција Православне културе и стваралаштва. Такав је и благослов Епископа крушевачког др Давида Перовића, врсног познаваоца филма, филмске камере и филмске уметности.

Владика Давид је у својим пригодним Беседама током отварања и затварања Фестивала, упутио на значај покретних слика и прекрасну палету боја којима се могу исказати осећања и описати људи, догађаји, време.

Филмски језик је интересантан, привлачан и често може бити повод за дебате. Могуће је распиривање маште и страсти, стога, како нас Владика очински позива, треба се трагајући за лепотом држати светлости и чистоте која спасава свет! То су биле намере и плаветне боје хоризонта – неба прве манифестације која се тихо, ненаметљиво, осмишљено и веома снажно духом одржава у Крушевцу. Овде и јесте место Фестивала Православног филма, који се не одржава нигде у Европи.

Ово је дакле европски првенац. Русија га има. Велика и дивна земља, мајка и сестра, која воли Србију и Крушевац, поштује Светога Цара Лазара, оснивача престоног града, који престоност у срцу носи.

Тешко нам је живети у земљи која је, под разним притисцима и искушењима, можда недовољно снажно бранила идентитет и вредности Српског Православља, Светосавља. Тешко нам је али дивно и добро. Спаси, Господе, и помилуј! Овом реченицом смо се, током десетак дана пословног дружења у Крушевцу са Русима, најбоље споразумевали. Просто, разумемо се! И једноставно, Фестивал је – успео!

То су оцене свих: и публике, учесника, режисера, продуцената, организатора, градског руководства, домаћина, свих. – Такве оцене дали су заменик градоначелника Јасмина Палуровић и градски већник Небојша Пауновић. Архијерејском граматом Епископ Давид наградио је најзаслужније за организацију Фестивала, а међу њима са осећајем велике усхићености, испуњења и одговорности г-ђу Палуровић и г. Пауновића. Награђени су и директор РТК Ђорђе Ковачевић, директор Фестивала Филип Кудрјашов, координатор Пројекта „Руси на Балкану“ Сергеј Маризин и координатор за руску дијаспору Ирина Миљковић.

Уз све дивне филмове о лепоти Православља, као јединствене Симфоније Живота по Јеванђељу у различитим земљама и културама, у Пољској, Казахстану, Естонији, Украјини, Русији, Белорусији, Немачкој, Републици Српској, Црној Гори, Србији, посебна вредност је: осмех.

Осмех на лицима публике, која није била малобројна.Надамо се, биће је догодине и више, и то се негује.

Осмех домаћина.

Осмех гостију!

Осмеси на лицима обичних пролазника. Од хотела Рубин где су гости били смештени, до Трга косовских јунака, Платоа испред Дома синдиката, у чијој згради се налази Радио Телевизија Крушевац.

Отац Алексеј је два пута угостио Русе. Певали су заједно на оба језика и сви су се разумели…

Били смо као велика породица. Као једна кућа. Уз мноштво дарова, гости из Русије – суорганизатори Фестивала, донели су осмех. Осећај да можемо бити заједно *снажни духом* и да можемо, опет, и комшијама рећи: „Добар дан, да ли сте погледали филм о Старцу Пајсију?“

Да све буде као идеална симфонија, као српско-руска бајка или песма, помаже координатор за руску дијаспору професорка Ирина Миљковић и њена кћерка, професорка Оливера Миљковић.

Екипи „Светосавске Баште“, као послушање, припала је ова велика част да буде у близини наших гостију из Русије. Дисало се једном душом и све разумело. Остаје нам да много радимо и учимо језике. Да будемо заиста *снажни духом*.

БЕСЕДА ЕПИСКОПА НИШКОГ ГОСПОДИНА ИРИНЕЈА НА БАГДАЛИ, НА ВИДОВДАН 1993. ГОДИНЕ

Дан и место где се налазимо, и повод и разлог због чега смо овде, налаже ми да проговорим неку реч. Али коју и какву реч проговорити на гробљу, на костима, на крви коју су браћа пролила?

Овом месту данас не приличи говор, јер оно собом најречитије говори. А шта нам говори ова земља на којој стојимо и оне кости

бројне на којима се налазимо? Оне нам говоре да су они и ми сви живели у једном сулудом времену. У времену које не сме изаћи од стида на лице сунца, на лице историје, испред лица српског народа, пред лице Божје.

Знамо добро да је историја рода људског рано окаљана убиством. Каин уби брата свога Авеља, из зависти и мржње. Историја Каина се понавља, и ова планета, нажалост, све више поприма име Каинове планете. И овде, где се ми налазимо, заиста је ово Каинова земља. Јер, брат проли крв братовљеву – брат уби брата. Због чега? Због чије идеологије? У име чега Србин узе живот Србину? Тешко је на то одговорити.

Данас говоримо непрекидно, на Видовдан, о хиљадама и хиљадама побијених „од руке злодјеј“. А чија је ово рука учинила? Да ли рука нашег непријатеља, свих непријатеља наших? Не, него рука брата, рука кума, рука сродника, пријатеља, комшије – Србинова рука се дигла на живот свога брата Србина. Заиста, и сунце се стиди данас злочина нашега. А Бог гледа на злочине људске и ово је најтежа крв за коју је Светом Речју Божјом речено, да вапије са земље на небо. Да, браћо и сестре. Вапије ова крв али не тражи нашу освету. Моја је освета, каже Господ. А зар треба гора освета него свест и сазнање да је брат лишио живота – брата? Није ли то онај белег, онај знак који Бог ставља сваком човеку, као што је стављен над првим братоубицом? Да, браћо и сестре, заиста је страшно ово место! Страшно је утолико што на том месту ово сазнајемо после педесет година. Или нисмо знали, или смо се стидели да се овде јавимо, или смо се плашили да се овде појавимо? И једно и друго и треће, и само то можемо признати у овом оскудном времену нашем, у овом есхатолошком времену, у времену Суда Божјега.

Данас се чудимо зашто нас свет мрзи. Чудимо се зашто, чиме смо то свет озлојединили. Нисмо свесни да смо сами навукли на себе најпре казну Божју, а затим и осталих народа.

Посматрајући историју нашу, прошлост овога места, има ли лека нашем злочину? Има ли лека да залечи рану на бићу српског народа? Само је један једини лек, један једини пут и начин. Онај прастари пут: они који су чинили злочине, или њихови потомци, да дођу овде, да клекну и да замоле за опроштај. Не ради ових који леже под земљом, они су опростили, него да то учине ради себе, ради својих потомака и своје будућности. Ако се овде не будемо измирили, остаћемо вечито завађени. И они нас позивају. Опростиће они, јер је Бог њих посветио и учинио их светим,

а свети опраштају свима. Само треба опроштај затражити.

О, Ви, нови мученици! – како то вели свети владика Николај. Ви који познасте Бога трпљењем својим, мученичком крвљу својом. Ви мртви наизглед, молите се за нас живе. Ви сте уистину живи, јер сте пали за име Божје, за свету веру своју, за светиње своје, на бранику правде и истине, а за то се не гине узалуд. Такве жртве нису залудне. То су свете и светле жртве, то су они светли гробови о којима пева наш песник.

Помолимо се данас, браћо и сестре, на овом страшном стратишту. На овом месту пред мученицима, које су мучитељи овде довели, мислећи да мржњом и злочином учине нечасним ово место и пасјим гробљем, како су то чинили на другим местима. Али су мучитељи несвесно учинили једно велико дело, одредили су место за храм Божји. Храм који ће бити подигнут над костима које овде почивају, а Црква Христова и почива на Светим моштима. Ово је најприличније место за Крушевац да добије нови Свети храм, овде на овом страшном и Светом месту, одакле крв мученика тражи и моли за опроштај.

Нека им је слава, драга браћо и сестре. Нека Господ приведе оне који их приведоше смрти, овде, на покајање, на колена. Понављам не ради оних који су умрли него ради оних који су остали живи, јер собом носе највеће проклетство, највећу рану незалечиву – без суза покајничких и молитава покајничких.

Нека им Бог душу прости. Нека их уведе у вечно насеље Царства Свога, тамо где су остали светитељи, мученици и страдалници, који падоше за крст часни и слободу златну.

Амин.

(Беседу, изговорену на Видовдан 1993, после парастоса Багдалским жртвама комунистичког безумља, палим од 1944. до 1946, са траке скинуо свештеник Љубиша Јовановић, покој му души)

Љубица Петковић

ЦРКВА СВЕТОГ ЈОВАНА КРСТИТЕЉА НА БАГДАЛИ

Багдала је видиковац крушевачки, брдо изнад града за које крушевачко колективно памћење тумачи да му је име изведено од турске речи „багдала“, што значи „место са кога се пружа леп (божански) поглед.“ Заиста је тако. Поглед се пружа на све четири стране Србије и виде се: Јастребац, Копаоник, Жељин, и даље и даље. А град сам, као да је на длану посматрача. Само брдо неки виде као „длан Балкана“. Више деценија она је место рекреативних активности Крушевљана.

Багдала је постала крушевачка Голгота од 1944. до 1946. године, у несрећном безбожном времену, када су пале невине жртве, на срамоту српску – јер су браћа на браћу ударили, да због чега до због различитих идеолошких погледа.

Багдала је, дакле, и гробље, врт каиновским костима засађен и каиновском крвљу заливен. Неопојане жртве, необележена гробна места српских домаћина, свештеника, младића и девојака, преко осам стотина – деценијама су занемарени. Када је комунистички лед почео да се отапа, пронађена су стратишта, раскрчен је простор од шибља и корова и достојно обележен крстовима. Године 1991. одслужен је први парастос овде стрељанима. А на Видовдан 1993. и Његово Преосвештенство Епископ нишки Господин Иринеј, потоњи Патријарх српски, одслужио им је парастос и одржао отрежњујућу, за покајањем вапијућу беседу о новим светитељима, багдалским, и истакао да су мучитељи невиних жртава нечовечним чином убијања браће одредили место будућег храма Божјег, који ће на костима ових мученика да почива. Истакао је да је ово, у ствари, у Крушевцу најприличније место за зидање цркве.

Основан је, даље, Иницијативни одбор за изградњу храма; на парцели површине четири и по хектара одређена су два хектара за ову намену.

Када се испунило време, по формирању Богомспасаване Епархије крушевачке и по увођењу у трон Његовог Преосвештенства Епископа крушевачког Господина Давида (Перовића), уследило је најпре подизање реплике капеле Његошеве, цркве светих великомученика и победоносаца Георгија и Димитрија, године 2013/14., а онда, године 2015. и храма посвећеног Светом Пророку, Претечи и Крститељу Господњем Јовану.

Заједничка замисао и жеља клира Епархије крушевачке, на челу са Епископом, и градских власти, јесте да се на Багдали подигне још један, саборни храм, који ће доминирати читавим Расинским округом.

У Васкршњој радости за све Крушевљане, 12. априла ове, 2015. године, милошћу Божјом, би додата још једна радост. На Багдали Његово Преосвештенство Епископ Давид освешта темеље нове цркве за коју у беседи најави да ће бити посвећена Светом Пророку, Претечи и Крститељу Господњем Јовану. Објави вернима и ктиторство породице Гашић, Министра народне одбране у влади Републике Србије Братислава Гашића и његовог брата Бобана, привредника из Крушевца – чије је обећање било да ће се исте године црква и освештати.

„Бог прегаоцима даје махове“ – мислили су присутни, можда се ово и испуни.

ОСВЕЋЕЊЕ ЦРКВЕ СВЕТОГ ЈОВАНА

Бог махове даде, вредне руке учинише своје. *„Ево дана који створи Господ“* – у ритму ових речи куцала су срца свих који су присуствовали освећењу цркве Светојованске на Багдали на Дан зачећа Светог Јована Претече, 6. октобра ове године.

Јутро је било сиво, спустила се магла на моравску долину, обавила град, чак је и на брду видљивост смањена. Назирале су се фигуре верника како са разних стана журе ка

цркви, брујали су мотори аутомобила на оближњем паркиралишту, вијориле се мантије свештеника, монаха и ђакона. Дошао је и Владика Давид и министар одбране Господин Братислав Гашић са братом Бобаном, са породицама, сви у свечаном расположењу испред „Његошеве капеле“ ишчекују Патријарха Иринеја, који убрзо и стиже.

Радост је обострана, нескривена, очинско-синовско-кћеринска. Која потом и би исказана у беседи Његове Светости, што све доби одсјај у очима његове доскорашње паствe. Велики број Крушевљана се сабрао овог благог дана.

Патријарха је добродошлицом поздравио Епископ крушевачки Г. Давид, а Његова Светост је изразио велику радост због изградње дугожељеног храма, похваливши Крушевљане као вредне и верне људе, одане Завету Светих Немањића и Лазаревића, подобне њима у неговању духовне светосавске културе и задужбинарства. Потом је ктиторима уручио висока признања: министру одбране г. Братиславу Гашићу Орден светога Краља Милутина, привреднику г. Бобану Гашићу – Орден Светог Саве 2. реда, а приложницима благодарнице и грамате.

Великом црквено-народном сабрању присуствовали су градоначелник Крушевца г. Драги Несторовић са сарадницима, представници црквеног, политичког, јавног и културног живота Града и Расинског округа.

Епархија крушевачка је за цењене госте и свештенство упричила Трпезу љубави, на којој се бираним речима обратио владика Давид, а потом и господин Братислав Гашић. На крају је Његова Светост заблагодарио на одличној организацији, лепом и достојанственом дочеку, нагласивши да је Крушевац његов град, у који увек радо долази и који је „сама душа и срце Србије“.

„Ево дана који створи Господ, радујмо се и веселимо се у њему.“ (Пс, 118, 24)

И грану сунце са истока. Гле дивне симболике. Као да се зарадоваше душе мученика крушевачких, и сам Господ новом месту Свога прослављања, зарадова се наш Свети кнез Лазар и његова војска ванвремена…

Све је одисало светошћу и светлошћу уз благослове наших архипастира. А што друге речи говорити, до оне које је народ давно исказао у епској песми:

„Све је свето и честито било
И миломе Богу приступачно.“

Радуј се, Свети кнеже Лазаре, радујте се Преподобна Евгенијо, Свети Стефане деспоте српски и мученици косовски и новомученици крушевачки и багдалски, још једном светом месту у вашем граду где ће се прослављати и величати Име Господње, док је

људи и док је Србије и помињати свете жртве ваше. Молите Господа за спасење рода свога крстоносног.

*У Часну Трпезу ове цркве похрањене су мошти светих мученика из манастира Светог Саве Освећеног и Светог кнеза Лазара.

*Би ово прво причешће на Багдали. Би ово дан када су сви сабрани певали:

„*Благосиљај, душо моја Господа…*“

*Међу саслужитељима и верним народом било је и потомака жртава багдалских.

*Да ли је било потомака несретних егзекутора, не знамо. Клекосмо зато сви, опроштај да измолимо, не само молећи да Бог освешта овај храм већ и у име оних који су држали уперене пушке, приклонисмо колена молећи крушевачке новомученике да се помоле за град овај, за земљу ову и за све Србе у расејању.

*На Светој Литургији појао је хор „Свети Кнез Лазар” под вођством протинице Ружице Вешковац.

ИКОНА КРУШЕВАЧКИХ И БАГДАЛСКИХ НОВОМУЧЕНИКА

На левој страни олтарске преграде налазиће се икона *Светих новомученика крушевачких и багдалских*. За дан освећења ту је стајао предложак. Међу њима препознају се: угледни прота Аврам Јовановић из Великог Шиљеговца, убијен од Бугара 1917. године, његов син Божидар Јовановића, стрељан 1944. године на Багдали, лик сељака, радника, српског домаћина, жена, монаха… на стратиштима овог брда страдалих. Бог да прости!

БЕСЕДА ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ ПАТРИЈАРХА СРПСКОГ Г. ИРИНЕЈА

ПРИЛИКОМ ОСВЕЋЕЊА ХРАМА СВЕТОГ ЈОВАНА КРСТИТЕЉА НА БАГДАЛИ

У име Оца и Сина и Светога Духа.

Благословен је данашњи дан, браћо и сестре, дан када смо се сабрали на овом светом месту, обагреном крвљу најновијих светих српских мученика. И као што доликује, на костима тих светих мученика подиже се овај дивни храм посвећен Светом Пророку, Претечи и Крститељу Господњем Јовану. Нека је благословен дан када је ово место примило ову светињу, на радост не само града Крушевца него на радост целога рода српскога, како овога у отаџбини, тако и оних који су силом прилика, или боље рећи неприлика, напустили своју отаџбину, расејани по читавом свету, али који, верујем, нису заборавили, нити заборављају своје име, своју отаџбину одакле су дошли и, што је најважније, не заборављају своју веру коју су као највећу светињу и дар Божји понели са собом, која их одржава, која их опомиње ко су и шта су, одакле су и чији су. И ту веру су оваплотили у читавом свету дивним црквама и манастирима, и само благодарећи Цркви нашој они неће заборавити своје име и оно што је најбитније – своју веру, своје дивне обичаје.

Ја се веома радујем. Радост је моја превелика, пре свега што сам данас поново са Вама, мојим драгим Крушевљанима, са овим драгим светим градом Крушевцом, који је корен и темељ наше историје од Косова до данас, а верујем и од данас па све до краја света и времена. Моја радост је велика. Она се само обновила. Ја сам увек са радошћу долазио у Крушевац, дивном народу који је у времену које нам није било наклоњено подигао више светиња него готово цела Србија. Увек сам са радошћу долазио и са још већом радошћу одлазио из Крушевца. И та радост је данас присутна у мени и радујем се. Посебна моја радост јесте што смо данас овде у месту које смо ми само желели и сањали да на њему буде подигнут храм над костима Светих Мученика, на овом доминантном месту које доминира својим положајем над градом Крушевцом. Али, на жалост, то нисмо могли учинити – један од градоначелника тадашњих рекао је: „Док сам ја (жив), то неће бити могуће.“ Но, оно што је немогуће људима, показало се и овом приликом, могуће је Господу нашем. Оно што Господ благосиља – да се супроставимо нећемо моћи, да се одупремо сили и благодати Божијој нећемо моћи. Као што је говорио велики Апостол Павле: „Када смо са Господом својим, ко ће против нас?“ И ево, Богу хвала, испунила се и испуњава се жеља свих нас, жеља Крушевљана, жеља српскога народа, да овде заблиста нај-

пре овај мањи храм, а верујемо и надамо се да, као што је Свети Претеча био претеча Господу нашем, Христу и Спаситељу нашем, тако ће и овај храм бити претеча новом храму, верујем, Саборном храму града Крушевца, одакле ће они који буду овде и који буду долазили овде, бити ближи Богу и народу своме. Зато нека је хвала Господу који испуни жељу нашу, и ево – наш сан, наша жеља, постаје стварност.

Осветили смо данас храм посвећен Светом Јовану, Пророку и Претечи Господњем, великој личности наше вере, највећој личности после Пресвете Богородице и, као што је сам Господ рекао, највећем човеку рођеном од жене. Тако ће поред других светиња град Светога Цара Лазара, поред Лазарице, Светога Ђорђа, Пресвете Богородице и других храмова имати храм посвећен Светом Јовану, Пророку и Претечи Господњем. Зато нека је хвала Господу, нека је хвала Господу и нашим ктиторима. Велико је дело, браћо и сестре, када приложимо свој мали прилог у Славу Господњу, а за потребу Цркве. Цени Господ таква дела и то је оно што носимо са собом као право богатство. Све друго нам је дато да се послужимо и да прославимо Господа свога, али бити ктитор, то је нешто велико у нашој историји. Бити у оном кругу у коме је Стеван Немања, Краљ Стеван Првовенчани, бити у друштву Краља Драгутина, у монаштву Теоктиста, и Светог Краља Милутина, који је подигао више од четрдесет цркви за време своје владавине, јер је обећао Господу: колико година буде владао, толико ће Цркви подигнути. Владао је преко четрдесет година и преко четрдесет цркава је оставио иза себе. Ту је Хиландар, ту су многе друге светиње: Грачаница, Богородица Љевишка, и да не помињемо остале. Ево томе кругу, најближих Господу, приближише се и наши браћа Братислав и Бобан Гашић са својим породицама, који подижу овај храм у Славу Господњу и у славу и част Светога Јована. То богатство је неотуђиво. Друго што стичемо и стварамо, то је нешто привремено, то је нешто што остаје иза нас, то не можемо да понесемо, јер смо се без ичега појавили на овоме свету, без ичега и одлазимо са овога света, али оно што учинимо, она дела која учинимо у своме животу, то је наше богатство. То нас неће оставити ни у овоме свету, ни у оном у кога верујемо, коме се надамо и за кога чинимо све да га задобијемо. Зато нека је Слава Господу и вечна захвалност нашим добротворима на превеликом делу.

Оваква дела, браћо и сестре, потребна су нашем времену. Црква нас је одржала, Цркви хвала, и Црква ће нас одржати и поред тога што се налазимо на овој ветрометини Балкана, где дувају ветрови, громови и олује са свих страна. Зато треба да будемо са Господом својим и Црквом Његовом. Чули смо у данашњем Јеванђељу где Господ одговара Апостолима на питање ко је Он, и обраћа се Петру, па каже: „Основаћу Цркву своју коју ни врата пакла неће надвладати.“ Ето, браћо и сестре, стали смо под сенку Цркве Христове, и све своје и бриге и проблеме препустимо Господу који ће их решити. А нама само остаје да будемо са Богом, да будемо са Црквом својом, са оном Црквом у којој су били наши велики преци, и када су били блиски Цркви својој онда се наше име проносило светом и Европом. Ми смо били и остали мали народ, али оно што имамо, она духовна култура коју смо не само примили од Византије, него јој и те како допринели својим духом и својим радом – то нас је држало кроз време. Пет стотина година смо носили иго турско и молили се Богу да га скине – и скинуто је. Тако се морамо молити Господу и данас када нам многи намећу јармове своје да нас упрегну у њих, али ми знамо чији јарам треба да носимо. То је бреме Христово, то је Крст Христов, то је благи јарам, благо иго, које не носимо само ми сами, него га носимо помоћу Божијом. Зато је наш крст лак – јер га Господ подржава. Нама само остаје да га носимо, да га се не постидимо, да га увек помињемо и чинимо знак Крста на себи. Докле тако будемо чинили, бићемо народ Божји, народ крстоносни. А зар има веће части и радости, него бити народ Божји, Богу припадати и бити под Крстом Христовим, под том благодаћу Божијом која је велика и неизмерна. А ја се радујем да је Крушевац и данас као и увек носио тај Крст са поносом, подизао Цркве и

манастире, украсио се најлепшим светињама и осветио се њима. И зато будимо и останимо народ Божији. Зато нека је благословен данашњи дан, браћо и сестре, када смо се сабрали овде и да са радошћу очекујемо дан и време и прилике када ће овде на овом предивном месту, на овом нашем Сиону заблистати једна нова велика црква да надгледа свети град Крушевац, да благосиља ову благословену западноморавску долину, богату долину, надамо се и са добрим људима. Добри људи су највеће добро једне земље. И док год буде добрих људи, а надамо се да их данас има, јер нас не би сунце грејало нити би уживали ове дарове Божије да нема добрих људи, добре деце и часних, поштених људи који ће представљати свој народ и настављати ову свету и дивну историју и културу. Зато, још једанпут, нека је благословен данашњи дан, нека су благословени наши ктитори и нека се радују што су у том најужем кругу из нашега рода, ктитора Божијих храмова.

А када подижемо храмове, као што рече наш песник, ми не само да градимо храмове, већ и храмови граде нас. И да ми будемо живи храмови Божији. То је циљ градње храмова. Не као украси, него они који ће нас изграђивати. И да будемо оно што се моли велики Апостол Павле када каже: „Не знате ли да сте ви храмови Божији и да Дух Свети живи у вама.“ Зато подижемо храмове, браћо и сестре, зато у њих долазимо, зато се у њима Богу молимо, да будемо живи храмови Божији, храмови Духа Светога. Нек би дао Господ да сви будемо они ходајући храмови Божији у којима живи и делује дар благодати Духа Светога.

Нека је хвала и свим приложницима који су својим даровима помогли да заблиста ова светиња на радост не само нас, него и наших великих предака, почевши од Немање и Светога Саве па све до ових мученика који су овде положили животе своје за Веру своју и Отачаство своје. Нека их Господ удостоји Царства небеског и радости Његове, а све вас да благослови својом благодаћу, да успевамо у свему добром, да чувамо веру своју и да се одржимо том вером на овом ветровитом Балкану, да опстанемо као што су и наши преци издржали све и ево преко нас дочекали данашњи дан.

Благослов Божији на свима вама, сада и увек и у векове векова. Амин.

СВЕТИ ТЕОФАН ЗАТВОРНИК

ПУТ КА СПАСЕЊУ

САМОУГАЂАЊЕ

На дух човеков најтешње належу узе свестраног самоугађања, које је својствено нашем биолошко-душевном бићу. Те су узе тачка међусобног повезивања и других уза, које долазе од света и ђавола. Зато је веома важно али и веома тешко раскинути окове самоугађања. Јер, будући да необраћени живи искључиво биолошко-душевним животом, узе се са те стране растежу и многоструко и разнолико сплићу онолико колико далеко сеже живот као биолошко-душевна стварност. Да бисмо разумели како се раскидају ти окови духа, треба узети у обзир да оно чему приања овај живот, чиме се храни и у чему се претежно изражава, представља за њега чврст ослонац на коме се утврђује и на коме стоји без страха од пораза, на пораз чак ни не помишљајући нити га очекујући. Када се човек, на пример, пристрасти уметности, биолошком живљењу или учености, и за то стане сав да живи, он у томе налази ослонац и пребива свим снагама, мислима и надама. Будући да одатле затим проистиче сав самоугодљиви живот који сапиње дух, овај ослонац самоугађања, природно, постаје темељ чврстине и јачине уза које оно намиче на дух, и такорећи тачка за коју се узе причвршћују. Зато, напротив, да би се човеков дух ослободио окова самоугодништва, пробуђујући божанствена благодат обично и руши ослонце самоугодљивог егоизма. Пољуљавши их из темеља, благодат заправо разлабављује узе и омогућава измученом и изможденом духу да подигне главу.

Многи су ослонци нашег самоугодништва. Своје упориште оно налази и у самом нашем бићу, тј. у телу и души човековој, и у стварима којима се храни наш спољашњи живот, и уопште у свеколиком поретку наше свакидашњице. Такво је плотоугодништво у разним видовима – сластољубље, склоност ка раскоши, похотљивост, ленствовање, страст за забавама, житејско многобрижје, частољубље, властољубље, видива пословна успешност, имућност, лагодан начин живота, вредност друштвених веза, световност спољашњих односа са људима, пристрашће према уметности и разним вештинама, страст за подухватима сваке врсте. Све то у својим најразличнијим видовима саздаје чврст ослонац нашем егоизму, који уверен у своју безбедност и постојаност, спокојно на њему почива и, обилно се хранећи, нараста из дана у дан код једнога претежно на овом пољу, код другога на оном. Спасавајућа Божија благодат, пак, да би грешника пробудила из уснулости, своју силу управља на разорење упоришта на коме се утврдио и на коме почива својим егоизмом. Ево шта у тим случајевима благодат чини: онога ко је спутан угађањем телу, баца у болести и, раслабљујући му тело, даје његовом духу слободу и снагу да дође к себи и отрезни се. Онога ко је заслепљен својом лепотом и снагом, лишава лепоте и одржава у стању изнемоглости. Онога ко се уљуљкује влашћу и моћи, подвргава ропству и унижењу. Ономе ко много полаже на богатство, она то богатство одузима. Онај, пак, ко високо мудрује, бива осрамоћен као неко ко мало зна. Човеку који се ослања на постојаност веза, те се везе кидају. Онај ко се узда у то да ће успостављено стање ствари око њега бити вечито, доживљава да смрт људи или губитак неопходних ствари то стање напросто разоре. Како би се, уосталом, они које у узама безбрижја држи спољашња срећа, и отрезнили ичим другим до жалостима и несрећама?! И није ли ради тога сав наш живот испуњен недаћама – да би садејствовао Божијој намери да нас држи у трезвености?!

Сва таква рушења ослонаца безбрижног самоугађања представљају животни обрт, који делује запањујуће и спасоносно зато што је свагда неочекиван. У том погледу, најделотворније је осећање животне опасности. То чувство својом силовитошћу раслабљује све узе и у самом корену сасеца егоизам, и човек више не зна где би… Такав учинак имају и тешке животне околности и осећање свеопште напуштености. Тако човек остаје најзад насамо са собом и од своје крајње ништавности сместа се усмерава или обраћа – Богу.

Приредио:
Протојереј-ставрофор Драги Вешковац

Вероучитељ Иван Миладиновић

О КУЛТУРИ

Сведоци смо данас једног погрешног, искривљеног поимања самих себе, својих вредности, културе и живота. Наиме, негде у подсвести нам је наметнуто да је све што долази са запада, чак и ако није, културније од онога што ми имамо и поседујемо. Шта је култура? Култура је целокупно наслеђе једне групе људи, народа(lat – colere, настањивати узгајати, поштовати). Ми смо наследници источноромејске културе, православно хришћанске, византијске, како је названа у 17. веку. Наш цели етос (гр. ἦθος, обичај, ћуд, нарав) извире и јесте источно-ромејска култура, то је оно што смо ми и што нам је Свети Сава оставио утемељено у наслеђу. Ми смо један културан народ, народ који је имао своје писмо у 9. веку (словенски језик је четврти „библијски“ језик, језик на коме је преведено Свето Писмо што је тада, у то време, било престижно), а данас смо сведоци замирања ћирилице, занемаривања и срамоћења, јер нас је неко убедио да то није „културно“ или да је нешто друго културније; (нико није а-приори ни а-постериори против латиничног писма, да се разумемо, али наше примарно писмо јесте ћирилица). Култура није само очување природне средине, али јесте важан аспект социјалне културе, није само понашање у друштву или наш однос према околини, култура је све оно што чини нас, нашу историју, језик, писмо, музику итд, једном речју, наш идентитет, а ми јесмо народ од културе. Могли бисмо рећи да смо неваспитани а не некултурни, јер се васпитање и култура поистовећују негде и поклапају, односно прожимају, васпитање и образовање су најосновније ствари на којима мора да се темељи наша култура и да се потврди. Ми не васпитавамо наше потомство у духу наше културе, наше хришћанске културе која покрива све аспекте, о томе се ради, не потврђујемо је. Деценијама уназад, у време безбожног режима, ми смо радили на „култури“ газећи по свом културном наслеђу. Данас васпитавамо, односно не васпитавамо или препуштамо стихијама овог времена нашу децу, препуштајући их медијима, жутој штампи, раздирајућим вихорима антимоде и антикултуре коју неко сеје смислено да би се од овог народа направио народ поганштине и неморала сваке врсте и народ без будућности. Народ који нема будућност нема ни државу, самим тим нема ништа и ништа није његово! Васпитање деце у духу хришћанске културе? Апсолутно ДА. Хришћанска култура је љубав, стваралаштво – уметност, човекољубље, емпатија, одговорност, солидарност, писменост, образовање, књижевност, поштовање родитеља, породице, очување животне средине – екологија, култура понашања, све смо то добили у наслеђе од предака. Хришћанска култура није само паљење свећа у Цркви[1)], него сви ови етичко-социолошки аспекти који прожимају наш етос. Мојсијево законодавство је саставни део хришћанске културе и цивилизације и саставни је део сваког правног система данас у свету, а ту налазимо и заповести о очувању животне средине. То је наша култура, наш етос, наше Православље, и то и јесте култура. „Љуби ближњег свог као самога себе“, стваралаштво, а не само пуки јуридички однос према религији, вери. Ми смо народ од културе, али ту културу не потврђујемо, негде се ње и срамимо, не познавајући је или из огавног снобизма верујући да је свака некултурна огавност која долази са запада културнија од онога што имамо (да се разумемо, није све на западу лоше; на западу се још увек поштују вредности као што су породица, екологија, уметност итд, вредности које су проистекле такође из хришћанске културе, хришћанског наслеђа, говоримо о антивредностима које неко намерно или случајно пласира нашој младежи). Наши преци су утискивали културу у све што раде, утискујмо је и ми. Уметност је крем једне културе, погледајте какве смо уметности баштиници, а каква је уметност данас у Србији; антиуметност, уметност криминалаца, пробисвета, проституције, кича и шунда. Бог је највећи уметник и свако стваралаштво је благословено. Стваралаштво а не шунд, крађа и плагијаторство! Култура значи креативност. Рецимо не антикултури, лажним вредностима, антивредностима! Будимо оно што већ јесмо и имамо!

[1)] Људи неутврђени у литургијском, светотајинском животу Цркве обично гледају и доживљавају Цркву на овакав начин, мада се често дешава да и ми сами у Цркви доживљавамо, односно гледамо на саборност, црквеност из тотално индивидуалистичног угла, и имамо самим тим индивидуалистички приступ.

Манастир Милентија

ОБНОВА ХРАМА СВЕТОГ СТЕФАНА

Господин др Давид (Перовић), Владика крушевачки, са свештенством Бруса први пут је служио Свету Архијерејску Литургију на отвореном у манастиру Милентији. Манастир је започет крајем 14. века, а подигнут је у првој деценији 15. века и вероватно је припадао ктитору Радичу Поступовићу, великом челнику на Двору Србије, односно владару Деспоту Стефану Лазаревићу.

Храм Светог Стефана у Милентији је синтеза Цркве Лазарице и Каленића. Наш познати архитекта и конзерватор професор др Мирко Ковачевић је на челу стручног тима за обнову манастира, а велики допринос дала је и Гордана Тошић, археолог и вишегодишњи директор Завода за заштиту споменика културе из Краљева. Направљена је студија за обнову манастира, обезбеђене све потребне дозволе, а председник Општине г. Милутин Јеличић је показао добру вољу да се овај средњевековни споменик обнови на најбољи могући начин. Он је обећао подршку из Општинског буџета, али и своја лична и средства других дародаваца. Камен за доградњу цркве обезбедио је човек из Крушевца, који се већ исказао као ктитор за цркву у болничком кругу, али не жели да се о томе прича у јавности. Овде са нама је и Марко Марјановић из Београда, бивши спортиста, а сада менаџер, који ће у акцију обнове ове светиње укључити бројне спортисте и предузетнике из целе Србије. Апелујемо за помоћ од свих људи добре воље да манастир једнога дана осване у новом руху и у светлости какву заслужује. *Ми смо сада први пут служили литургију у Манастиру, а служићемо и убудуће*, истакао је Владика Господин Давид.

Према речима г. Љубише Бате Ђидића, председника Одбора за обнову манастира Милентије, до сада су извршена потребна археолошка истраживања и урађен је главни пројекат обнове. Сада предстоји конкретан рад изградње, односно надзиђивања саме цркве, као и пратећих објеката и инфраструктуре.

„Милентија је последњи споменик Моравске школе који обнављамо, а у нашем крају смо то већ учинили са Дренчом и Лепенцем. У наредном периоду наш Одбор ће наставити веома озбиљно да ради, јер рачунамо на нека нова финансијска средства, како ресорног министарства, тако и од локалних заједница. Милентија је скоро идентична првом архетипу Моравске школе – Лазарици, па је логично закључити да су први споменик ове школе и последњи изграђен везани сличношћу. Милентија је по раскоши своје камене пластике и розетама равна Каленићу и као таква у Народном музеју у Београду је постављена у једном посебном одељењу. Милентијска розета, као врхунска уметност са свом њеном лепотом, представљала је Византијску и Српску уметност на Светској изложби у Метрополитен музеју у Њујорку 2012“, казао је председник Одбора за обнову манастира.

Живомир Миленковић

ПУТОВАЊЕ КАО МОЛИТВА

КЕФАЛОНИЈА У МОМ СРЦУ

Са благословом Епископа крушевачког др Давида Перовића, група поклоника из Крушевца посетила је крајем септембра грчке светиње на Острву Кефалонија и упознала се са богатом историјом цркава из раног византијског периода.

После молитве испред Манастира Светог Луке, тридесет и три ходочасника из више српских градова упутила су се у сунцем окупану Грчку. У Верији су се поклонили чудотворној икони Панагија Сумела коју је осликао Свети Апостол и Јеванђелист Лука. Ова Икона је чудесно преживела страдања пред најездом Турака 1923. године.

Причестили су се на Светој Литургији у велелепном храму Светог Андреја Првозваног у Патри. Били су прва поклоничка група која је аутобусом успела да дође до тиховања у Манастиру Пресвете Богородице Атру, који се после 17 пута рушења и страдања од Турака и Немаца, обнавља од 2011. године. Ову прекрасну светињу у нетакнутој природи Кефалоније чувају Светитељи, који и данас на очиглед верних бде над манастиром и посећују га. Често се чују њихови кораци, а више пута су мештани и монаси имали необична виђења игумана (који су крајем 19. и почетком 20. века обновили манастир) – Светих Климента Фоке и његовог ученика Германа, који је мученички страдао 1942. године од Немаца. У манастирском комплексу о коме данас брину 3 монаха, на челу са игуманом Данилом, поклоници су се молитвено обратили Чудотворној икони Панагија Атру. Домаћини су поклонике дочекали братски, са грчким ратлуком и песмом монаха Нектарија о животу монаха.

Кефалонија је прекрасно зелено острво, богато традицијом, природним лепотама, еукалиптусом, лековитим биљем и необичним црквама у којима и најтежи болесници проналазе исцељења. Домаћин Острва је Пресвета Богородица – Панагија Фидуса, односно Њена чудотворна икона у манастиру Успенија Пресвете Богородице у селу Маркопуло. Овој Богородичиној икони сва се Божја творевина, сва се природа поклања, па и тзв. Богородичине змије.

Ове змије са кожом која наликује сомоту, имају Крст на глави и Крст на језику, веома су отровне али – и веома исцељујуће, искључиво у периоду од Преображења Господњег до Празника Успенија Пресвете Богородице. Тада и саме посећују храм, не бојећи се поклоника – и прилазе слободно, до Чудотворне иконе Богородице Фидусе.

Дочек свештеника Оца Петра је незаборављен. Прочитао је свима молитву пред Иконом Пресвете Богородице и помазао миром из Њеног кандила. Испричао је о необичним исцељењима и позвао поклонике да дођу поново, на Литургију.

Кефалонија је позната и по великој Светињи Светог Герасима Кефалонијског Чудотворца, великог подвижника и исцелитеља. Мошти Светог Герасима су потпуно нетрулежне и поклоници су крај Њих оставили имена својих ближњих, пријатеља и суседа, а потом посетили испосницу у којој се Светитељ молио и стекао дар да исцељује и најтеже болеснике.

Интересантна је била и благодатна киша која је почела да пада баш у тренутку када су поклоници из Србије улазили у Манастир. Иначе, Светитељ Герасим Кефалонијски призива се у помоћ у периодима суше, а такав је био на Кефалонији и ове године, где од априла није било кише. Случајности не постоје, а веома инспиративно било је видети и вишестолетни платан који је Светитељ својом руком засадио.

Духовник на путовању кроз Грчку био је архимандрит мр Алексеј Богићевић, игуман манастира Светог Луке у Бошњану који је ходочасницима из више српских градова објаснио значај светосавских спона на релацији Грчка – Србија кроз векове. Посета манастирима и ризницама Верије, Патре, Кефалоније, Великих Метеора, манастира Светог Архиђакона Стефана, Свете Петке у Тембима и Светог Димитрија у Солуну, биће тема „Светосавске баште“ ТВ Крушевац која је у припреми.

Љиљана Пантелић

Приказ књиге

ПОСЛЕДЊА РЕНЕСАНСА У ВИЗАНТИЈИ

Стивен Рансиман

STEVEN RUNCIMAN, *THE LAST BYZANTINE RENAISSANCE*, CAMBRIDGE AT THE UNIVERSITY PRESS 1970.

Хуманизам и ренесанса, као покрети који се залажу за повратак античким идеалима, обично се везују за западни свет и временски се утврђују на период од 14. до 16. века. Међутим, Стивен Рансиман кроз четири поглавља своје књиге говори о препороду у високим интелектуалним византијским круговима за време епохе Палеолога, у чије време је дошло до коначног слабљења и пропасти ромејске државе на Истоку. Писац иде путем објективности и здравог резоновања; свестан је да је потребно наћи узрок – стимуланс за обнову интересовања за античко стваралашто, у првом реду философију, а затим и дела античких писаца, биографа, историчара, научника и тако даље. То трагање започиње питањем: ,,Да ли је заиста то био период декаденције? У чудној супротности са политичким опадањем, интелектуални живот Византије се није показао тако блиставо као у та два и по века“[1].

Године 1261. никејски, а потом и први цар обновљене Византије, Михаило VIII Палеолог је ушао у Цариград и тиме започео жестоку борбу за опстанак Византије у крајње непријатељском окружењу. Опасности су долазиле са свих страна: са истока су претили Турци који су постајали све смелији у својим походима, са запада је претио амбициозни Карло Анжујски који је у склопу своје експанзионистичке политике започео окупљање огромне војске за поход на Византију, чак је нахушкао српске краљеве да освајају градове на северној граници Византије. Штавише, Венеција и Ђенова су заузеле значајне трговачке градове и острва, и на тај начин ускратиле византијској ризници драгоцене приходе од трговине. Територија Византије се у потоњим годинама свела на узани појас око Егејског мора, пар већих острва и Цариград. Нашавши се на језгру територија античке Грчке, тамо где су дела античке старине настала, а притом бивајући у константој опасности од непријатељских освајања, створила се идеја у Византији да, ако њихова држава више не осликава идеју великог Ромејског или Римског царства и ако су доживели понижење и срамоту од западњака, онда постоји нешто што нам нико не може одузети и чиме се сваки Грк може поносити, а то је дух хеленског наслеђа – хеленска педија. Византија је била веома занимљива као културни феномен; у њену структуру су уткани римско право прилагођено потребама царства, хеленизам као начин мишљења, писане речи и начина образовања[2], а хришћансво је представљало веру чија се чистота мора одбранити по сваку цену.

У свој тој пометњи писац сагледава ренесансу под Палеолозима као рекапитулацију питања односа између хеленске педије и хришћанског васпитања или, како то писац назива, однос између спољњег (световног, паганског) учења и унутрашњег учења. Аутор је свестан тога која ограничења спутавају философију[3] и да је погубно по човека да се користи философијом у стварима које превазилазе космос[4], тј. да философија помаже човековом уму како да открије устројство створеног света, пак остајући неупотребљива за верске расправе. У другом поглављу даје разна мишљења у вези са овим питањем. Било је појединих мишљења која су искључивала могућност упоредног световног образовања и хришћанског живота, а са друге стране, било је оних који су прихватали ,,помир-

[1] S. RUNCIMAN,The last Byzantine renaissance, CAMBRIDGE AT THE UNIVERSITY PRESS 1970, стр. 1. Цело прво поглавље говори о историјским околностима у којима је настала ренесанса Палеолога.

[2] Ibid, стр.18.Овде је неопходно нагласити да реч Хелен почиње да губи своју негативну конотацију.

[3] Систем хеленског образовања се састојао из изучавања тривијума и квадријума и представљао је припрему за политичку афирмацију будућег грађанина грчког полиса. На врху изучавања се налазила философија као круна свих вештина које су садржане унутар квадријума и тривијума. У Византији тривијум и квадријум су постали доступни на Цариградском универзитету, уз напомену да су неформално образовање пружали разни приватни учитељи.

[4] Ibid,стр. 85, Нићифор Григора, један од учењака, добрих познавалаца философије, државника и богослова 13. века каже: ,,Људско мишљење је ништа до знак незнања“.

љив“ став хришћанских отаца 4. века. Дакле, учењаци овог периода су прихватили границе философије и нису се трудили да верска питања решавају својим умом[5]. Друга, једнако битна ствар за ренесансу Палеолога, јесте питање односа са Римом. Црквена унија, организовање сабора, прихватање и имплементација су стварале културне мостове са западном цивилизацијом која је после периода средњовековне опскурности почела да се буди. ,,Да ли би било поштено да се стоји по страни поред тако живахног света?“[6], пита аутор. Уније су отвориле обострану културну комуникацију између старог и новог Рима у времену када је сама егзистенција Ромејског света била угрожена. Камен спотицања за интелектуалце тога доба, тачније мали део те групе, био је исихазам. Варлам Калабријски је био спона између римокатоличке теологије и византијских интелектуалаца. Свети Григорије Палама је одговорио својим трактатом Тријаде у одбрану свештених исихаста вршећи синтезу учења Кападокијских отаца, Псеудо-Дионисија итд. За њега говори да је имао класично образовање, што несумњиво сведоче његова дела, али он није желео да га сматрају за академика у тадашњем свету[7]. Лаици и нижи клир су априорно одбацивали и саму могућност дијалога са Римом, док су се интелектуални кругови занимали за ренесансни свет 14. века, па су чак правили бескорисне формуле у вези са проблемом Filioque, али нису наилазили на добар пријем ни код народа ни код својих колега[8]. У трећој глави своје књиге Рансиман излаже плејаду византијских учењака почев од ученог цара Константина Порфирогенита, у десетом веку, па до последњих изданака људи ,,образованих“ у духу хеленске старине, Светог Симеона Солунског, Николаја Кавасиле, Генадија Схоларија, Марка Ефеског. Аутор не залази на поље њиховог хришћанског живота, већ их посматра са стране световног образовања, у чему успева да остане доследан начелима објективности и истинитости. Они јесу учили и били су упознати са класичним делима, али чини се да аутор прећуткује да то није било пресудно за њихово црквено васпитање. Такође, аутор користи ставове из западних уџбеника, што је по мени у реду, али ми као православни требало би да узмемо са резервом. У четвртом поглављу сумира успехе византијске науке уз напомену да су Ромеји, негујући класично наслеђе, постали ,,библиотекари Европе“ и да нису напредовали ни корак даље од античких философа. Књига се завршава речима: ,,Ипак, током тих последњих векова политичке декаденције и сумрака, интелектуална бакља је горела свето. Школство последње византијске ренесансе нам можда не значи пуно данас, али је школство постојало, истинско и снажно и заслужује наше поштовање“.

Ова књига отвара врата у шаренолики свет последњих дана Византије, како на историјско-политичком, тако и на културно-образовном плану, и на тај начин представља занимљиво градиво за сваког ко жели да прошири своје познавање феномена државе и да упозна средњовековни свет на Истоку. Такође, поглавља о ренесанси Палеолога могу послужити као литература за изучавање ренесансе на Западу кроз преглед историје византијског високог школства у средњем веку. Аутор се користи јасним, питким, научнопопуларним стилом, што књигу чини приступачном за широке масе, а не само историчарима по звању и струци. Дакле, књигу можемо окарактерисати као успешну у својој намери да нам предочи културна, историјска и уопште цивилизацијска кретања ренесансе Палеолога и због свега наведеног спада у боље историјске студије.

Богослов Михаило Миленковић
Богословија ,,Светог Јована Златоустог“ у Крагујевцу

[5] Ibid, стр. 31.
[6] Ibid, стр. 35
[7] Ibid, стр. 38.
[8] Овакви покушаји су углавном били у 13. веку, види стр. 40.

МАЛА БЕСЕДА ЗА ДАН СВЕТОГ СТЕФАНА

Почело је од ње
И од непознатог песника
Од њеног оца
И од Деспота Стефана
По сјајној нити
Њој се враћа
Светла тачка у времену
Јефимија

Те још увек сјајне тачке које светлуцају из наше историје и на које се ослањамо јесу и Јефимија и Деспот Стефан и Кнегиња Милица, као и други мање познати светилници и путокази вере, одуховљења и песништва. Деспот Стефан Лазаревић, препознатљив и као најпросвећенији средњовековни владар, син његовог господства Кнеза Лазара и њеног господства Кнегиње Милице, потомак родитеља који су светитељи и животом и жртвом, творац је епистоларног песничког списа СЛОВО ЉУБВЕ које и данас одише свежином, лепотом и тајновитошћу.

Познати песник наших дана, Миодраг Павловић рекао је за СЛОВО ЉУБВЕ: *Све што хоће да каже песник оставља у наговештају. Он је уверен да ће се његови стихови разумети, дочитати, но даље од алузије неће да иде. Сваки став песме води ка једном закључку, ка неком савету, тврдњи. Али ти закључци, те тврдње се не изричу; то постаје суштина песничког поступка у овој особеној песми… Мајсторски је ова песма недоречена, лепо је бити читалац који довршава деспотове стихове. Још боље кад читалац осети да те одељке, строфе, не мора допуњавати, не мора докрајчити њихов смисао: делује то Слово љубави одлично и својом неисказаношћу, лебдећим крајевима својих реченица.*

На ово луцидно запажање Миодрага Павловића, лако се прикачи питање: коме је посвећено СЛОВО ЉУБВЕ? Кога је Деспот Стефан имао на уму када је написао *Варање никакво у љубави места нема …* Да ли је је брат Вук упитању, неко са ким се био сукобио, раздвојио*: Еда би се опет саставили,/ И видели се опет, /љубављу се опет сјединили/ у Христу Богу нашем,/коме слава са Оцем/и са Светим Духом/у бескрајне векове,/ АМИН.*

Остаје да се назире у нежној измаглици Деспотових стихова кроз дивљење према природи, Божијој творевини, коме је посвећена ова високо цењена песма која наговештава и неке нове надолазеће струје у уметности, хуманизам и ренесансу. А, како рече песник, *Ово све, ипак,/и друга чудна дела Божја,/која ни оштровидни ум/сагледати не може,/љубав превазилази.*

А тај Стеван Високи, Деспот Стефан Лазаревић био је за своје доба *истински просвећен владар са осећајем за мач, перо и поредак*, закључује Александар Диклић у књизи *БЕОГРАД ВЕЧИТИ ГРАД*. Деспот добија на дар Београд од угарског краља Сигмунда, постаје и први члан његовог витешког Реда Змаја, основаног 1408. Као истовремени вазал Турске и Угарске, Стефан је представљао снажног посредника, могућег савезника и поштованог владара. Препознајемо мудрост и дипломатске вештине које је поседовао и користио јер је време Деспотовине записано као време свеколиког процвата, трговине, културе, вере и обнове у Београду и на простору којим је владао. У то време граде се у Београду: Митрополитска црква, нова тврђава (цитадела), деспотов дворац, болница и библиотека. Трговци добијају повластице, пристижу богати и способни људи који доприносе просперитету града. Поред духовника са Истока, уточиште ту налазе и неки свргнути околни владари из Зете, Бугарске и других крајева… Али, записано је и да је Деспотовина замрла под турским јатаганима, а затим град стагнира.

Деспот Стефан је настављао и довршавао ктиторски рад својих родитеља, то се односи пре свега на манастире, па предање каже да је и манастир Наупара (или Наупаре) у којем смо данас окупљени, такође, делом његова задужбина. Сетићемо се, најпре, Кнеза Лаза-

ра и његове Повеље којом потврђује ктиторство и завршетак градње манастира 1381–82. Сетићемо се и оснивача овдашњег монашког живота: а то је монах Доротеј, а затим, његов син Данило, будући српски патријарх. Не можемо да не поменемо лепоту манастирског здања које чине посебним розете, украс моравске школе, најлепше у овој групи средњовековних споменика.

Остаје нам да размишљамо о личности Деспота Стефана. О мудром, вештом, просвећеном владару и даровитом песнику. О Деспотовој жени Јелени, ћерки Франческа Другог Гатилузија, ђеновљанског господара многих грчких острва, која га је чекала три године и која је по доласку у Београд нагло оболела и преминула. Остаје у наговештајима, прекривена сенком давнине и тајне, њихова недоречена љубав. Као и нагли и превремени завршетак живота Деспота Стефана који је временом проглашен за светитеља и стекао место у православном календару.

У роману Деспот, Крушевљанин, Томислав Милетић се посебно бавио животом Деспота Стефана. Време после Косовског боја, иако време вазалства и привезаности за Турско царство, јесте Деспотово време. Своју дипломатску мудрост, вештину и харизматичност употребио је да буде победник у покореном царству. Такав закључак произилази из епопеје коју је сачинио Тома Милетић. Деспот Стефан се окружује мудрим саветницима и оданим сапутницима какав је и Константин Филозоф са којим обилази Италију, Венецију и успоставља договор са Млечанима. Млади Стефан Лазаревић успева да превазиђе и нелагодност сусрета са Бајазотом за кога га везују контраверзна осећања непријатељства због погибије Кнеза Лазара, али и наклоност, јер је он оженио његову драгу сестру Оливеру. Заиста, које је своје унутарње буре морао да смирује и превазилази Деспот Стефан поред свих битака и рањавања на бојним пољима – да би био *најмудрији, најмаркантнији и најбољи владар коīа је уз раме са царем Душаном Србија икада и ūре и ūосле њеīа имала… И један и друīи владар су умрли у најбољим īодинама*, подвлачи Тома Милетић, на самом крају романа, *када су били најūотребнији земљи и своме народу, а њиховом смрћу се изменила исūорија свеūа.*

На самом крају, ове мале беседе, да не заборавимо Архиђакона Стефана кога данас у Цркви помињемо и чији спомен славимо.

Њему је посвећена моја песма
МОЛИТВА У НАУПАРУ:

Свети Архиђаконе Стефане,
Заклони и спаси од грдобе свакојаке
Од олујног времена
Од суше
Од грома
И од камена
Који нам се враћа
Којим су те погодили
Кад си се међу светитеље
Вазнео
И сад светлиш са Сиона

Опрости Архиђаконе Стефане
Онима који Те нису разумели
А то се непрестано понавља
Јер се грех враћа
И погађа недужне
А неразум вековима
Не престаје

Сиђушни и немоћни
Молимо Те
Архиђаконе Стефане
Заклони од неправде
Погледај верне
Као Божији заступник
Помози онима који Те славе

Јелена Протић Петронијевић

ПРОТА ДРАГОЉУБ КРАПЧЕВИЋ (1926–1983)

У логору „Матхаузен“ умро је 1915. године крушевачки кафеџија Илија Крапчевић. Имао је четрдесет и пет година. Заробљен је 1914. године на Мањену. Његово име сачувано је у књизи „Споменица грађанима града Крушевца палим за уједињење Српства од 1912. до 1920. године“. У трећој књизи „Послушања“, 2006. године, објавио сам сва имена из „Споменице“, која се чувају у Цркви светог Ђорђа у Крушевцу.

Три године касније, у порти Цркве светог Ђорђа упознао сам Марију Крапчевић, праунуку Илије Крапчевића, која живи у Америци. Замолила је да се у цркви молимо за здравље њеног сина, питомца америчке војне академије, који жели да оде у Авганистан. Од ње сам први пут чуо за свештеника Драгољуба Крапчевића – њеног оца. Са њом је био брат који живи у Крушевцу и покушава да рехабилитује своје претке, којима су комунисти после рата одузели имовину.

У *Америчанском Србобрану,* 19. октобра, 1983. године, објављен је чланак *Тужна вест*: „Свештеник отац Драгољуб Крапчевић је изненада преминуо од срчане бољке у Сакраменту, Калифорнија, 22-ог августа ове године. Опело је извршено 25-ог августа у Грчкој православној цркви Благовештења у Сакраменту. Присуствовало је осам православних свештеника, међу којима су била тројица српских свештеника из Калифорније. Од покојника се опростио отац Јан Мк Кинен, свештеник Америчке православне цркве у којој је покојни отац Драгољуб служио. Отац Мк Кинен је истакао заслуге упокојеног свештеника, његову привржености православљу, хришћанску љубав и праштање и успешан рад међу омладином и остарелим члановима – парохијанима. Сахрана је извршена на српском гробљу у Сан Франциску.

Отац Драгољуб је тринаесто дете својих почивших родитеља – оца Јована и мајке Кристине рођене Парезановић. Родио се у Штипу 1926. године. Средњу школу је учио у Крушевцу. Пред крај Другог светског рата припадао је Добровољачком корпусу са којим се повукао у Словенију 1944. године. У логору у Еболиу студирао је Духовну академију која је била једина наша установа ове врсте у избеглиштву. Као студент теологије дошао је у Париз 1947. године и ту је завршио руску Духовну академију 1952. године. Магистарски рад одбранио је на Сорбони, а теза му је била о личности човека код великог руског писца Фјодора Достојевског. Рукоположио се 1953. године и служио је у руској јурисдикцији у Јужној Француској, затим је прешао у Канаду, у Монтреал, па у Сједињене Државе Америке, где је служио, најпре, у руској јурисдикцији, а потом у Америчкој православној цркви у Клертону, Лајкенсу и Мејсонтауну. Неко време је био парох у Бизбиу, Аризона, у јурисдикцији западно-америчке епархије Српске православне Цркве. Последња станица на његовом животном путу била је једна омања парохија у Брајту код Сакраменто, где се нарочито истакао око старања за омладину и остареле и оболеле парохијане. Његовим трудом и заузимањем обновљена је једна зграда за остареле, зашта је добио нарочито признање са врха црквених кругова.

Отац Драгољуб оставља иза себе супругу Радмилу – свог верног саветника и сапутника, јединицу кћерку Марију, две сестре у отаџбини и већи број родбине. Кћерка Марија нам је саопштила да је отац Драгољуб оставио доста писаних радова на српском и руском језику и да ће она, једнога дана, да то објави. Радови су из литературе и његових запажања о црквеном животу и недељне проповеди. Отац Драгољуб је имао солидно академско образовање и говорио је течно, поред српског, руски, француски и енглески језик.

Многи од нас ће га се сећати из еболијских дана како јури по логору и разноси штампу, штампану у логору: *Под Маслинама, На прелому* итд. Био је један од уредника *Зидних новина* наше Духовне академије у логору Еболи. Све је он то са љубављу и великим еланом радио, онако тихо и без хвалисања у оскудном животу логорске атмосфере.

И отишао је нечујно са овог света у нади да је добар рат ратовао за Христа коме је овај живот посветио и за ближње своје у винограду Господњем. Његовој души нека Господ подари рајско насеље, а ожалошћеној породици утеху и наше братско саучешће“.

прота Драгић Илић

ЗАДУШНИЦА МИЛИЦИ КОСТИЋ*

Узлети, небеснице, у празној венчаници,
усини и умири таласе немира мог,
нека ти лице блиста на позлаћеној страници
књиге вечности, коју за тебе отвара Бог.

Пред иконицом се твојом клањам, Милице, мученице, са песмом мога плача и плачом моје песме. Блажена је и честита душа твоја и благословена савест твоја и подвижничка одлука твоја.

Следећи жеље своје душе, пошла си на племенит животни пут, у мисију доброчинства, да научиш да помажеш несрећнима и болеснима. Честита и наивна, поверовала си неверницима и добротом својом и одлуком својом открила твој свети лик, светли примерак српскога рода и људског достојанства. Твој племенити подвиг твоја је слобода, твој избор, твоја жртва, наш понос и наша срамота у духовној пустињи.

Између живота и части, у смрти си изабрала част. Између неслободе и душевне и телесне чистоте, изабрала си чистоту. Постала си савест савесних и нада немоћних.

Пред твојом племенитом жртвом, пред којом је плакало небо, зацрнили се родитељи, занемели су и неми остали и држава и власт, и правници и песници, и учитељи и пријатељи.

Твоју жртву доживљавам као молитву за место у свету анђелском, као молитву која беше преча од страха и бола, од родитељских јаука, и свих радости којима те је земаљски живот могао закитити, честито чедо, незаборавна истино. Околности истичу твоју жртву, јер ти не пострада од мача ни од стреле непријатељске војске. Била си голорука, немоћна у отпору а супротстављена злу које је никло из српског семена и српског имена.

Пред иконицом се твојом клањам, и видим тај Гандијевски смели сусрет у кружници живота и смрти, молим се Господу и светој Цркви нашој да твој лик освети и твоје дело осветли сјајем мученичког подвига. Молим се властима да твоје име и твој лик врате из духовне пустиње и заборава, да га поставе на место на коме ће га поштовати праведници, да опомиње насилнике и задивљује честите. Твој лик и твој и наш удес још увек скривају по чиновничким архивима они који очи имају а не желе да виде, и они који уши имају а не желе да слушају, и они који децу имају и за њих не страхују, и они који законе уподобљују за напаснике а лопове постављају за учитеље и инспекторе. Тешко онима, којима суди њихов грех.

Пред иконицом се твојом клањам, Милице, мученице, са сузом свога бола и болом своје сузе, уверен да крајњи исход твог удеса неће бити смрт, него узлет у светитељство, јер Божије дело чинила јеси, јер Господњи пут следила јеси.

Славољуб Љуба Јовановић

* Милица Костић (1956-1974) - девојка која је, чувајући своју част пред напасницима, скочила кроз прозор једне крушевачке вишеспратнице и касније подлегла повредама.

Архипастирска делатност Епископа крушевачког Господина Давида

од 7. јуна 2015. до 31. децембра 2015. године

7. јун 2015. године. Његово Преосвештенсво Епископ крушевачки Господин Давид служио је Свету архијерејску Литургију у манастиру Светог Николе у Својнову. Монахињу Тавиту произвео за игуманију манастира.

13. јун. У пратњи секретара проте Драгог Вешковца и презвитера Милана Тодосијевића обишао цркве у изградњи у Крушевцу: Светог Јована Крститеља на Багдали и Светог Николаја мирликијског и Светог апостола Павла у насељу „Уједињене нације", упознавши се са текућим радовима.

14. јун. Служио у манастиру светих бесребреника Козме и Дамјана у селу Плеш на петнаестак километара северозападно од Александровца.

20. јун. Служио Свету Литургију у Пероју, у храму Светога Спиридона Тримитунтскога, са протојерејем-ставрофором Гораном Петковићем

21. јун. Служио у цркви Светог Николаја у Пули.

23. јун. У посети Епархији Горњокарловачкој и Епископу Герасиму, обишли Дрежницу, Јасенак и Огулин.

26. јун. Посетио крушевачку Општу болницу где је отворено одељење за палијативну негу и збрињавање. Присуствовао у биоскопу „Крушевац" концерту уметничког ансамбла Министарства одбране „Станислав Бинички" и хора „Свети кнез Лазар". Дириговали су Катарина Божић и Павле Медаковић.

27. јун. Служио бдење у цркви Лазарици у Крушевцу. Присуствовао извођењу првог дела прве крушевачке опере „Лазарево обретеније", композитора Мирољуба Аранђеловића Расинског, а писца либрета Небојше Лапчевића.

28. јун. Служио Архијерејску Литругију у цркви Лазарици са гостом из Белорусије Архиепископом пинским и луњетинским Господином Стефаном, а уз саслуживање свештеника Епархије крушевачке и гостију из Београда и Белорусије. Водио Литију и пред Спомеником косовских јунака

служио помен страдалима за веру и отаџбину од Косовског боја до данас. Потом водио литију до крушевачке касарне „Кнез Лазар" где је освештао крстове за нови храм посвећен кнезу Лазару. У пополдневним сатима дочекао Његову Светост Патријарха српског Господина Иринеја који је, по старој пракси српских патријараха, дошао из Грачанице у Кнежев Крушевац. Заједно посетили новосаграђену цркву на Багдали, цркву Светих Врачева Коз-

ме и Дамјана у кругу крушевачке болнице и храм у изградњи у насељу Уједињене нације – Свети Николај и Свети апостол Павле. Присуствовали свечаној седници Градске скупштине. Посетили цркву Светог Ђорђа, владичански двор и цркву Лазарицу, где је уприличена и трпеза љубави. Верни народ је на свим местима дочекивао Патријарха и Владику.

5. јул. Служио у селу Плоча, на Гочу – у храму Светих Апостола Петра и Павла.

7. јул. Поводом храмовне славе служио у селу Гаглову, у парохији припадајућој Покровској цркви на Расини у Крушевцу.

11. јул. Служио бдење у манастиру Грабову. Обишао радове око обнове и уређења манастирске порте и конака, после чега је монахиња Агапија, настојатељица ове Свете обитељи, угостила Владику и друге госте.

12. јул. Служио у варошици Стопања у храму посвећеном Апостолима Петру и Павлу. После трпезе љубави обишао цркву у изградњи у месту Милошевац и освештао темеље цркве посвећене Преподобној Параскеви.

13. јул. Служио бдење у храму посвећеном Светим апостолима Петру и Павлу у селу Модрица.

14. јул. Служио у селу Буци, подно Јастрепца. Присуствовао културно-уметничком програму у коме су учествовала деца из КУД-а „Радомир Јаковљевић-Јакша“ из села Ломнице, као и етно-група „Лазарица“.

17. јул. Уз више српских архијереја саслуживао Патријарху Г. Иринеју на Архијерејској Литургији у храму Светог Саве на Врачару и помену пострадале царске породице Романов. Присуствовао отварању изложбе у крипти Храма „Четири века Дома Романових – буђење сећања“.

17. јул. У Епархијском двору примио г. Павла Новаковића из Перта, Аустралија, који је сакупио од расељених Срба у овој земљи и донео вредан новчани прилог за наставак градње цркве у насељу Уједињене нације у Крушевцу.

18. јул. Служио у манастиру Свете Недеље, у селу Петини подно Јастрепца. Посетио потом храм у изградњи посвећен светом пророку Илији, у селу Дворану.

19. јул. Служио у цркви Светог Јована Крститеља, у Чаирима код Трстеника; пре Литургије осветио нови иконостас. Пререзао славски колач. Сабор је настављен уз игру и песму које је приредило фолклорно друштво „Свети Никола“ из Трстеника.

20. јул. Служио на Јухору изнад села Поточац. Пререзао славски колач и присуствовао културно-уметничком програму КУД-а „Јухор” из Поточца. Посетио сеоски храм посвећен Светој Петки, обишао парохију горњекатунску и освештао нове крстове за палионицу свећа при храму Свете Тројице у Горњем Катуну.

21. јул. Служио Свету Литургију на Копаонику у Ме-

тоћу. Посетио парохијску цркву у Блажеву.

24. јул. Служио бденије у манастиру Светог Луке у Бошњану.

25. јул. Служио у цркви Светих Козме и Дамјана – манастира у Плешу.

26. јул. Служио у цркви Покрова на Расини. Том приликом венчао професора призренске Богословије г. Бојана Радичевића и г-ђицу Кристину као и г. Бобана Милановића и г-ђицу Ивану – сви из Крушевца.

28. јул. Служио у цркви Свете Тројице у Трстенику. У чин свештеника рукоположио ђакона Данијела Стефановића и поставио на парохију љубостињску.

29. јул. Присуствовао Вечерњој служби у Крвавици, у храму посвећеном Светој великоученици Марини (Огњена Марија).

30. јул. Служио у селу Бошњану, пререзао славски колач, одликовао граматом господина Радета Живадиновића и господина Бранислава Михајловића, а потом присуствовао пригодном програму у црквеној порти.

31. јул Уочи празника преподобне Евгеније (књегиње Милице) и светог Стефана Високог посетио манастир Љубостињу, мати игуманију Христину и сестринство ове свете обитељи. Присуствовао празничном бденију.

1. авг. Служио међу рушевним остацима манастира Светог Архиђакона Стефана у селу Милентија, код Бруса. Увече служио бденије у цркви светог пророка Илије у Ражњу. У наставку присуствовао манифестацији „Ја погледах преко кола“.

2. авг. Служио у манастиру Руденица чији је храм посвећен Светом Илији. Игуманији, монахињи Варвари, доделио игуманску патерицу – симбол духовне управе у овој светој обитељи. Пререзао славски колач.

5. авг. У цркви Лазарици служио парастос невино пострадалим жртвама у хрватској злочиначкој акцији „Олуја“, током које је 1995. године побијено преко 2000, а протерано око 200.000 Срба из Хрватске.

6. авг. Присуствовао свечаном бденију у храму Свете Ане – село Бучје у намесништву трстеничком, а поводом црквене славе.

7. авг. Служио у селу Златари, на ћелијском језеру, на слави храма Успеније Свете Ане. Посетио храм посвећен Архангелу Гаврилу у Дупцима. По повратку у селу Мајдеву освештао темеље за нову цркву-брвнару која ће бити посвећена Светој Петки. Служио у Шанцу бденије уочи храмовне славе – Свете преподобномученице Параскеве.

8. авг. Служио у цркви Свете преподобномученице Параскве у селу Мачковац. Рукоположио Рада Радивојевића у чин ђакона. Уочи св. Пантелејмона присуствовао бденију у цркви посвећеној овом светитељу, у селу Лучина код Ћићевца.

9. авг. Служио у Горњем Катуну. Рукоположио Александра Аџића у чин ђакона. Пререзао славски колач.

12. авг. Служио на рушевинама средњевековног града Козника, где се, после много векова, први пут служила Света Литургија. У повратку посетио цркву у Брусу и парохију мајдевску.

14. авг. Служио у Саборном храму светог Георгија у Крушевцу. У чин чтеца па свештенођакона рукоположио г. Далибора Весића из села Жабари код Крушевца.

15. авг. Служио у манастиру Наупара. Пререзао славски колач. У вечерњим сатима са

верним народом и свештенством дочекао мошти Светих Козме и Дамјана у Покровској цркви на Расини.

16.авг. Служио у манастиру светог Николе у Браљини код Ћићевца.

22. авг. Служио у Покровској цркви на Расини у Крушевцу.

23. авг. Служио у манастиру Манастирак, који припада 1. парохији великоврбничкој у намесништву жупском. На Светој Литургији оцу Милану Симићу у пензији доделио чин протојереја-ставрофора, а господину Славку Савковићу, власнику грађевинске фирме „Грађинг“ из Александровца, уручио Архијерејску грамату за велики труд и обнову Манастирка. После Трпезе љубави обишао у народу познато место Обла Чука, град Милоша (К)Обилића.

26. и 27. авг. у Александровцу отворио, благословио и учествовао на Петом националном конгресу о деци и наталитету, под слоганом „*Буђење српскоī народа*“ а под покровитељством Општине Александровац, у организацији Удружења „Опстанак“. Дана 26. авг. посетио Завичајни музеј Жупе, где га је директор Иван Брборић упознао са историјом Жупе.

27. авг. Служио свенoћно бдење у манастиру Велуће код Трстеника, а поводом славе манастирског параклиса.

28. авг. Служио у манастиру Љубостиња, чији је храм посвећен Успенију Богоматере. Пререзао славски колач. После трпезе љубави посетио храм Свете Тројице у Трстенику.

29. авг. Служио у цркви Св. цара Константина и царице Јелене у Доброљупцима код Александровца. Пререзао славски колач. Увече у Народном позоришту Крушевац учествовао на свечаном отварању **Првог међународног фестивала православног филма у Србији „Снажни духом“.**

30. авг. Служио у цркви Преподобне Параскеве у селу Мала Врбница код Бруса. Произнео молебан призива Светог Духа на почетку нове школске године. Поподне у амфитеатру Парохијског дома цркве Лазарице одржао предавање на округлом столу са темом „Морални филм у Европи – да ли је то могуће данас?“

31. авг. Посетио парохију читлучку и благословио место на ком ће се подићи летњи параклис у порти цркве Св. великомученика Георгија у Читлуку.

1. септ. Примио у епархијској резиденцији организаторе и учеснике Првог интернационалног фестивала православног филма „Снажни духом“, одржаном у Крушевцу од 29. августа до 1. септембра 2015. године. Учествовао на свечаном затварању и додели признања награђеним филмовима.

4. септ. Служио у цркви на старом гробљу у Крушевцу, посвећеној Светом Агатонику, пререзао славски колач.

6. септ. Служио на темељима старе цркве у Лаћисленду, 1. парохија великоврбничка. После Трпезе љубави посетио са свештенством манастир Руденицу, дочекан од игуманије Варваре са сестринством, где је служашчи ове свете обитељи протојереј-ставрофор Мирољуб Милетић изнео сажету монографију манастира. У Дренчи, манастиру који су потом посетили, дочек је приредила мати Фотина са сестринством. Посетили и храм Свим светим Србима, у изградњи, у Александровцу.

12. септ. Служио у цркви Успенија свете Ане у селу Бучју, у архијерејском намесништву трстеничком, осветио фрескопис у летњиковцу у

порти храма, а заслужнима доделио архијерејске грамате.

13. септ. Служио у цркви Свих српских светитеља у Александровцу, освештао звоно.

14. септ. Учествовао на бденију у цркви Светог Јована Крститеља у Трмчарском кључу код Крушевца.

15. септ. Служио Литургију у цркви светог Јована Крститеља у селу Жилинци, намесништво жупско.

Од 17. до 21. септ. у Оточецу, у Словенији, присуствовао и учествовао на Осмом састанку Међуправославне мреже иницијативâ за проучавање религијâ и деструктивних култова. Скупу допринео излагањем на тему *Култови, неопаганизам и секуларизам: опасност урушавања православног хришћанског етоса (из кинематографске перспективе)*. Саслуживао на Светој архијерејској Литургији којом је началствовао Његово Високопреосвештенство Архиепископ критски Г. Иринеј (Васељенска Патријаршија), а којом је скуп завршен.

26. септ. Служио Свету Литургију у цркви Преп. Параскеве у селу Капиција, а истог дана вечерње са петохлебницом у цркви Св. Ђорђа у Крушевцу.

27. септ. Служио у храму Светог Саве у Ћићевцу. Светој Евхаристији претходило је празнично јутрење са изношењем и поклоњењем Часном Крсту Господњем.

3. и 4. Окт. Учествовао на Међуправославном сусрету у Врању, када је основано *Свеправославно друштво „Преподобни Јустин Ћелијски и Врањски“*. Изабран за члана Управног одбора Друштва.

6.окт. Са свештенством и монаштвом Епархије крушевачке саслуживао Његовој Светости Патријарху српском Господину Иринеју приликом освећења цркве Светог Јована Пророка, Претече и Крститеља Господњег на Багдали у Крушевцу.

9. окт. Служио у цркви Св. Ђорђа у Крушевцу, уз саслуживање братства овог храма. У Епархијском двору примио игуманију манастира Жиче мати Јелену.

11. окт. Служио у цркви Свете Тројице у селу Лазаревцу, Архијерејско намесништво трстеничко.

12. окт. Служио прву Свету Архијерејску Литургију у новоизграђеном храму у насељу Уједињене нације. Уз братство

Лазарице, међу верним народом била је и ктиторка храма госпођа Душанка Фелдбауер.

13. окт. Посетио парохију ражањску и град Ражањ поводом Дана општине и освештао новоизграђену зграду „Фонда за развој пољопривреде и Јавног комуналног предузећа“. Служио бденије у Покровској цркви на Расини.

14. окт. Служио у манастиру Мрзеница, пререзао славски колач поводом храмовне славе.

17.окт. Служио у цркви свете великомученице Марине, намесништво трстеничко, положио свете мошти у Часну Трпезу храма.

18.окт. Служио у цркви Свете мати Параскеве у Сушици.

19. окт. Служио у цркви Св. Апостола Томе у Појатама на дан храмовне славе.

3.и 4. нов. Одржао редовна предавања из Хришћанске етике на Богословском факултету у Београду

6. нов. У цркви Лазарици служио Литургију светог Јакова, брата Господњег, уз саслуживање свештенства ове цркве.

7. нов. Одслужио прво богослужење, бдење, у ротонди на Багдали – реплика старе Његошеве капеле на Ловћену – посвећеној светим великомученицима Димитрију и Георгију.

14. нов. Уз саслуживање бројног свештенства служио у цркви светих бесребреника Козме и Дамјана у кругу крушевачке болнице и пререзао славски колач.

15. нов. Служио у манастиру Лешје на дан манастирске славе, пререзао славски колач.

После Трпезе љубави обишао храм Свете Тројице у Доњем Катуну.

16. нов. Служио прву Литургију у ротонди на Багдали, посвећеној светим великомученицима Георгију и Димитрију.

20. нов. Служио бдење у цркви светог Јована Крститеља на Багдали.

21. нов. Служио Свету Литургију у манастиру Својново, уз саслужење свештенства Епархије крушевачке.

22.нов. Служио у храму Св. великомученика Георгија у Читлуку код Крушевца и освештао нови летњиковац у порти.

24. нов. Служио у манастиру Свете мученице Недеље у Петини. Посетио стари и нови храм Светог пророка Илије у Дворану.

25. нов. Служио у манастиру Мрзеница.

25. и 26. нов. Одржао редовна предавања из Хришћанске етике у Београду.

28. нов. Служио у Покровској цркви у Крушевцу уз саслужење свештенства храма.

29. нов. Служио Свету Литургију у храму Св. Прокопија у Јасици код Крушевца.

5. дец. Служио у цркви посвећеној Светим Богородитељима Јоакиму и Ани у манастиру Стрмац, на Копаонику.

6. дец. Служио у селу Кукљину, надомак Крушевца.

7. дец. Служио у Селу Варварину, у цркви посвећеној Св. великомученици Екатерини. Пререзао славски колач. Истог дана посетио и парохијску цркву у Варварину.

10. дец. Одржао редовна предавања на Богословском факултету у Београду.

12. дец. Служио у манастиру Велуће код Трстеника.

13. дец. Служио у манастиру Земаница, који је посвећем светом Николају.

18. дец. Служио празнично бдење у цркви светог Јована Крститеља на Багдали.

19. дец. Своју Крсну славу, Светог Николаја Мирликијског Чудотворца, Његово Преосвештенство Господин Давид је свечано прославио, служећи Свету Архијерејску Литургију у цркви на Багдали, заједно са Његовим Високопреосвештенством Митрополитом загребачко-љубљанским Господином Порфиријем, Епископом врањским Господином Пахомијем и Епископом јегарским Господином Јеронимом, а уз саслуживање свештеномонаштва, свештенства и ђаконства и уз присуство великог броја својих гостију и верног народа.

20. дец. Служио у манастиру Светог Илије код Велике Дренове.

24. дец. Одржао предавања на Богословском факултету у Београду.

25. дец. Служио у манастиру Светог Луке у Бошњану.

26. дец. Служио у храму св. великомученика Георгија у Крушевцу. Овом приликом уручио је високо одликовање Светог Синода СПЦ – Орден Светог Саве другог степена архитекти г. Предрагу Вертовшеку из Крушевца „за верност и делатну љубав према својој мајци – Српској Православној Цркви“. Г. Вертовшек је пројектовао више цркава и црквених објеката високе уметничке вредности у крушевачком крају.

27. дец. Служио Свету Литургију у цркви Свете Тројице у Белој Води. Овом приликом одликовао г. Рада Д. Милетића из Беле Воде Архијерејском граматом.

31. дец. Служио Свету Литургију у храму Свете Тројице у Трстенику, уз саслуживање свештеника овог намесништва.

Приредила Љубица Пешковић